

3^r
PRIMÀRIA

VALENCIÀ

TIL

Tractament Integrat de Llengües

PROJECTE

FÈRTIL

bromera

Presentació

El llibre que teniu a les mans forma part del Projecte Fèrtil, la proposta de Bromera que situa l'alumnat en el centre del procés d'ensenyament-aprenentatge.

El Projecte Fèrtil inclou com a eixos vertebradors els **objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030**, a fi que els xiquets i les xiquetes adopten mesures urgents davant la degradació del medi ambient, identifiquen els beneficis d'un consum responsable, adquirisquen hàbits de vida saludables, valoren positivament la diversitat personal i cultural, detecten situacions de desigualtat i exclusió, resolguen els conflictes de manera pacífica, i utilitzen els recursos digitals i tecnològics d'una manera ètica.

Perquè tot això siga possible, és imprescindible treballar, a més dels coneixements, les actituds i les destreses. En definitiva, les **competències clau** que necessitaran per a desenvolupar-se com a persones, exercir una ciutadania activa, incorporar-se a l'edat adulta d'una manera satisfactòria i poder dur a terme un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

Destaquem, a continuació, alguns dels pilars del llibre de Valencià del Projecte Fèrtil:

Tractament integrat de llengües

El tractament integrat de llengües (TIL) permet evitar duplicitats, de manera que els continguts comuns dels currículums de Valencià i Castellà es tracten només una vegada. A més a més, es remarquen les semblances i les diferències entre un idioma i l'altre. Finalment, l'ús d'una mateixa terminologia lingüística permet a l'alumnat establir connexions fàcilment i transferir coneixements d'una llengua a l'altra.

Combinació de treball individual i treball col·laboratiu

El treball individual permet desenvolupar l'**autonomia** i la **iniciativa personal**, mentre que el treball col·laboratiu afavoreix la interacció d'alumnes amb perfils diferents i millora les **destreses socials**, alhora que atorga al professorat un rol menys rígid: acompanya, orienta, dona suport, suggereix, modera, pregunta i introdueix continguts.

Aprenentatge significatiu

Per a aconseguir que l'alumnat connecte amb els continguts curriculars, n'ha de percebre la utilitat i la relació amb l'entorn, per això hi ha una selecció acurada de **sabers bàsics o essencials** i una gamma variada de **situacions d'aprenentatge** que els doten de context i que conviden a posar-los en pràctica..

Interdisciplinarietat

Encara que els continguts curriculars s'organitzen en àrees i matèries, no hi ha un límit real entre els coneixements de cada disciplina. El Projecte Fèrtil aposta per trencar eixa falsa barrera i trobar **punts de connexió** a través dels textos, les activitats i les tasques.

1. A menjar sa!	10
2. Un camp de faules	24
3. Totes les diferències del món	38
4. De cançons i tradicions	52
5. Redolem redolins	64
6. De tots els colors	80
7. Benvolguts animals	94
8. Dones extraordinàries	108
9. Vides contades	122
10. Pirates d'època	134
11. Ni fred ni calor	150
12. Llibres per a donar i vendre	164

Banc d'activitats digitals en línia
(disponible amb llicència digital).

Activitats amb **recurs sonor**
(accessible mitjançant llicència digital).

L'activitat inclou un **vídeo** relacionat
(disponible amb llicència digital).

Activitats pensades especialment per a
treballar **en equip**.

Activitats que treballen principalment la
competència oral.

Treball de **temes transversals** o relacionats amb
altres matèries.

Activitats que es resolen a partir de l'**observació**
d'imatges.

Activitats de **comprensió**.

Treball de l'**educació emocional** i l'**educació**
en valors.

Seccions avaluables amb la **rúbrica d'avaluació**
competencial.

El llibre conté 12 seqüències didàctiques amb accés a l'entorn virtual d'aprenentatge.

1 A MENJAR SA!

Redó com el plat saludable

Hi ha tres coses en la vida que em **trauen de polleguera**: la primera, les divisions amb decimals; la segona, la neteja anual de les dents, i la tercera, el forat dels donuts de xocolata. Però encara hi ha una quarta cosa que em fa entrar més, i és que Helena em digui precisió i em vulgui fer de mare. Ja és prou pesat haver d'aguantar-la cada dia a classe. Damunt, vivim a la mateixa finca i sempre anem junts a tot arreu. Però no soc el seu osset de pehulx, i hi ha coses que noestic disposat a tolerar. Em diuen Martí, amb accent a la j. Ni Tinet, ni Tino, ni molt menys precisió.

Un dia vam quedar a casa del senyor Cantalambardi perquè l'home ens estava ensenyant els passos de la jota. Sabeu què és una jota, no? No parlo de la lletxa de fabeedari, sinó d'un ball tradicional que es diu així: la jota. Al final de curs farem una funció escolar i Helena i jo hem de fer de parella de ball. Parella de ball, eh?, res de novós! És!

Que qui és el senyor Cantalambardi? Bona pregunta. És un home major, ja jubilat, que viu a l'illa de la nostra finca. Abans de conèixer-lo em pensava que era l'home del sac, però després vam descobrir que era una mena de científic, un tipus un poc estrany que sap de tot, de cuina i de **sofa**, tant pot guisar un arròs caldós com tocar la panderoeta.

A mi m'encanta bernejar assegut al sofà balancí de la seua terrassa. No hi ha res millor que beure una botella de litre i mig de cola i menjar un paquet de papas familiar i una caixa de xocolatines mentre ells parlen i **xarren pels colzes**. Això és la bona vida, sí, senyor!

Però, com sempre, Helena ho ha d'**espantar** tot. Aquell dia estàvem bernejan tan tranquil·ls i de **colp** i **repent** la Tota ho **esperpento** com a delletta m'amoia:

«Et posaràs malalt de la panxa si no pares de menjar crelles fredes i bombons de xocolata. És una barreja fatal. Però fatal fatal.»

«Fatal», sí, fatal de la botiga del postal.

—Que no has sentit parlar de la propietat commutativa? —vaig protestar. I se'm va escapar un rotet—. Tots els aliments es mesclen a l'estómac, i l'ordre amb què arriben allí dins no altera el resultat de la digestió.

—Sí, tu fes broma d'això, però quan voldràs no podràs.

—Tu no ets ma mare, Helena. Res t'importa si em farie de crelles fredes o sí... —se'm va escapar un altre rotet.

—O si et beus quatre gotes de cola i t'unfles com un globus i al final rebentes.

—Què passa, tinc set!

—I per què no beus alguna?

—Perquè m'agrada més la cola.

—No podràs ballar la jota si no pares de **farfar**.

—I què? No m'agrada ballar. Ni la jota, ni la pe ni la hae intervalada.

La discussió havia pujat de to i el senyor Cantalambardi es va posar pel mig.

—Vinga, pareu d'**estralçar**, que **sembleu el gat i el gos**.

El senyor Cantalambardi em va posar la mà al muscle:

—Helena té raó, Martí. No cauràs malalt per prendre de tant en tant un refresc, però com a mínim, entre altres coses, una dieta desequilibrada pot provocar obesitat.

VICTOR RAGA. A menjar toca! Bromera (adaptació)

Lectura i àudio adequats a l'edat i amb temàtiques transversals.

Estudi del vocabulari i els aspectes essencials relacionats amb el significat de les paraules.

Activació de coneixements previs de l'alumnat. Situació d'aprenentatge inicial relacionada amb un o diversos ODS.

Comprensió lectora amb activitats d'observació, reflexió i treball de les emocions i els valors.

LLEGIM I COMPREMEM

- Completa amb els noms dels personatges de la lectura.
- Contesta aquestes preguntes sobre el fragment.
 - Qui n'és el protagonista?
 - Qui narra els fets?
 - Quan i on ocorre el que es relata?
- Quina relació hi ha entre els dos joves? Marca les correctes.
 - Són nòvius.
 - Són companys de classe.
 - Són veïns.
 - Són parella de ball.
- A què es dedica l'home que viu a l'atí?
- Comenteu el significat de les expressions destacades en la lectura.
- Quina relació teniu amb el vostre veïnat? És important conèixer els veïns i les veïnes? Per què?
- Què podem aprendre de les persones majors? Anoteu-ho, per torns, en un full giratori.

DESCOBREM PARAULES

El camp semàntic

- Com agruparies les paraules següents?
zeta crelles bombons jota donuts pe hac arròs

Els conjunts de paraules que es relacionen entre si perquè fan referència a una mateixa idea formen camps semàntics. Les crelles, els bombons, els donuts i l'arròs pertanyen al camp semàntic dels aliments, i la zeta, la pe, la hac i la jota pertanyen al camp semàntic de les lletres.

- A quin camp semàntic pertanyen aquests noms?
trompeta piano dolçaina oboè tabalet acordió
- Relaciona cada imatge amb el camp semàntic a què pertany.

FIORS

VEHICLES

MATERIAL ESCOLAR

- Escriu els noms de sis esports, sis tipus de cases i sis animals mamífers.

ESCOLTEM I PARLEM

- Quins d'aquests llibres pertanyen a la mateixa col·lecció? Com ho heu sabut?
- Mireu i escolteu aquesta ressenya sobre A menjar toca! i contesteu.
 - Com es diu la xiqueta que fa la ressenya?
 - Segons ella, quin personatge és un poquet punxa?
 - Per què no li agrada el dibuix de la pàgina que mostra?
 - Què li agrada més del llibre?
- De quines parts consta la ressenya?
- Imaginem que heu de fer un vídeo com el que heu vist.
 - Quines coses faríeu com la xiqueta?
 - Quines coses canviarieu?
- Són són els vostres plats preferits?
- Conèixeu plats d'altres cultures? Quins?
- Quins plats inclouríeu en un menú saludable?

PENSEM

Les classes de paraules: el nom

Per a parlar en qualsevol idioma, usem diferents classes de paraules segons la funció que fan. Per a descriure, per exemple, fem servir **adjectius** (fatal, alt, ràpid). Per a indicar accions, usem **verbs** (ballar, riure, menjar), i per a anomenar persones, coses, plantes, animals, etc., usem **noms** (Helena, crella, formigó).

- Observa el dibuix i completa el quadre en la llibreta.

Persones	Animals	Plantes	Coses
	gos		

Els noms poden ser **comuns** o **propis**. Són comuns quan es refereixen a les coses en general (xiqueta, gossa, poble) i propis quan fan referència a una persona, un animal o un lloc concret (Martí, Espurna, Xàbia).

- En un full giratori anoteu, per torns, noms propis de...
 - Persones → Anna, ...
 - Països → Portugal, ...
 - Animals → Pinyol, ...
 - Rius → Xiquet, ...

Treball exhaustiu de la competència comunicativa oral.

Reflexió gramatical, per a conèixer l'estructura de la llengua.

Repàs pràctic de les regles ortogràfiques, parant atenció a les especificitats del valencià.

Foment de la lectura a partir de textos literaris i no literaris.

SEGUIM LES NORMES 1

L'abecedari

1. Llig l'abecedari i escriu en el quadern una paraula que continga cada una de les lletres.

Lletra	Nom	Exemple	Lletra	Nom	Exemple
A a	a		N n	ene	
B b	be		O o	o	
C c	ce		P p	pe	
D d	de		Q q	cu	
E e	e		R r	erre	
F f	efe		S s	esse	
G g	ge		T t	te	
H h	hac		U u	u	
I i	i		V v	ve	
J j	jota		W w	ve doble	web
K k	ca	kiwi	X x	ics	
L l	ele		Y y	i grega	Nova York
M m	eme		Z z	zeta	

La **ce trencada** és el nom de la lletra **c** quan porta el signe (,). En valencià, a diferència del castellà, la lletra **ñ** no existeix.

En diuen **erre**, a, cu, u, e, éle, és a dir, Raquel, i a tu?

SEGUIM LES NORMES 1

El diccionari

4. Observa les publicacions i indica quina és un diccionari. Com ho has sabut?

Un **diccionari** és un llibre en què s'explica el significat de les paraules d'un idioma. Les paraules que conté estan ordenades alfabèticament. També hi ha **diccionaris digitals** en internet. En aquest cas, per a trobar una paraula, simplement hem d'escriure-la en la casella de buscar.

5. Ordena les paraules següents tal com les trobaries en un diccionari.

tomaca, bajoca, rave, safanbría, vedella, darrí, lletuga, farina, julivert, ou, mandarina, préssec

Quan diverses paraules comencen per la mateixa lletra, ens fixem en la segona. Si les dues lletres són iguals, ens fixem en la tercera. I així successivament.

6. Ordena alfabèticament les paraules següents.

mar, mansió, màquina, màgia, malaltia, mapa

7. **Dictat**
Escriu el dictat.
Tria quatre paraules del dictat i ordena-les alfabèticament.

ENS DIVERTIM LLEGINT 1

Berenars divertits amb fruites

1. **Ens mengem un muscol**
Amb la fruita es poden fer mil dibuixos! Ací farem un muscol. Només hem de tallar la fruita amb les formes dels ulls, les ales, el nas i el cos. Per a fer el muscol, utilitzem kiwi, maduixa, bresquilla i poma. I després només queda menjar!

2. **Pen volar un plàtan**
Convertim un plàtan en avió. Afegim al plat una mica de brull o formatge en crema i decorem l'avió al nostre gust, per exemple, amb fruites roges menudes.

3. **Creem flors de maduixa**
Les flors són ben boniques i també poden estar molt bones. Per a aquesta recepta, utilitzem maduixa, kiwi i hi afegim un ponxo. Fins i tot podem fer-li una cara! Posem nabius per a fer els ulls i el nas.

4. **Tastem plàtans i creps**
Combinem fruita i crep també? Amb aquest berenar prenem com a base una crepi i damunt afegim rodanxes de plàtan. Saludable i ben bo!

Font: sortirbennens.com (adaptació)

ENS DIVERTIM LLEGINT 1

1. Comenteu què tenen en comú tots els berenars.

2. Indica el nom de cada fruita.

3. Marca verdatger o fals.

El plàtan s'usa en les receptes 2 i 4.
El kiwi es fa servir només en la recepta 1.
En una de les receptes es construeix un mitjà de transport.

4. Contesta les preguntes.
a) Quin ingredient s'utilitza en la recepta 2 per a fer els nabius?
b) Quin ingredient es fa servir en la recepta 1 per a fer les ales?

5. Encercla els ingredients que no s'utilitzen en les receptes anteriors.

ESCRIVIM 1

La recepta

Els textos anteriors formen part d'un blog i donen idees per a fer berenars originals amb fruites, però si volem conèixer les instruccions detallades de la manera de preparar un plat, hem de buscar-ne la **recepta**.

1. Completa la llista d'ingredients per a fer pancakes de plàtan.

Per a la pasta:
- Un ____ madur.
- Un ____.
- Mig got de ____.
- Mig got de farina.
- Una cullerada de ____ en pols.
- Mantega.

Per a acompanyar:
- Un plàtan a rodanxes.
- Un ____ natural.
- Melmelada de nabius.

2. Ordena els passos per a elaborar els pancakes de plàtan.

3. **Consells**

EN EQUIP 1

El dossier de les receptes saludables

En aquesta unitat hem vist un exemple de com no s'ha de menjar (recordeu què berenava Martí?), però també diverses propostes de plats sans. Us proposem ara que elaboreu dossiers amb receptes bones per a la salut.

1. En equips de quatre, elaboreu alguns dels berenars amb fruites que heu vist. Podeu fer-ho fora de l'horari escolar.

2. Inventeu altres berenars divertits o busqueu-ne més exemples en internet o en revistes.

3. Feu fotos del procés i del resultat.

4. Repartiu-vos els rols següents i confeccioneu un dossier amb les vostres receptes.

Tasca	Funció	Qui ho farà?
1. Redactar	Escriure les receptes pas a pas.	
2. Il·lustrar	Aportar fotografies, dibuixos o retalls.	
3. Revisar	Comprovar que les receptes tenen les parts que toca (ingredients i preparació), que els passos estan ordenats i que s'usen els verbs correctament.	
4. Muntar	Ajuntar en un mateix dossier els textos i el material gràfic. Posar-ne el títol, els noms dels membres i decorar.	

5. Presenteu el dossier a la classe. En acabar, arxivau-lo en el portafolis.

Pràctiques d'escriptura pautades i de complexitat creixent.

RECORDEM 1

1. Troba en aquest text sobre la lectura inicial tres noms propis i sis noms comuns.

El senyor Cantalombardi via a l'edifici de Martí i Helena, en un pis ple d'aparells científics. De fet, sap tantíssimes coses que Martí encara no té clar si en el passat va treballar de professor, d'espia o de venedor de formatges i tortes.

Per això, quan veu que Martí comença a aferrar-se de dolços, els explica que menjar massa i malament pot ser tan perjudicial per a la salut com la falta de menjar. Per sort, fer-ho d'una manera saludable és més fàcil del que pareix. Vola descobrir com aconseguir-ho?

2. Localitza en el fragment anterior les paraules relacionades amb el camp semàntic dels oficis.

3. Anota les paraules que formen part dels camps semàntics següents.
a) Els mesos de l'any.
b) Els dies de la setmana.
c) Les estacions.
d) Les assignatures de 3r.

4. En quin ordre trobaries aquestes paraules en un diccionari?

meló, poma, pera, kiwi, raim, plàtan, cirera, maduixa, taronja

5. Quina és la finalitat d'una recepta de cuina?
 Donar instruccions per a elaborar un plat.
 Començar per a elaborar un plat.
 Explicar quin gust té un plat.

ENS AVALUEM 1

1. Creus que sabries explicar-ho?

Què és un camp semàntic.

Quina diferència hi ha entre un nom propi i un nom comú.

Com es busca una paraula en un diccionari.

Quines parts té una recepta de cuina.

2. Com has treballat?

La meua actitud amb els altres ha sigut participativa, col·laborativa i dialogant.

He après molt i sé explicar els meus coneixements.

M'he esforçat perquè les classes anaren bé.

3. Com ha treballat l'equip?

Tots els membres de l'equip ens hem esforçat igual.

Hem respectat els rols que ens havien assignat.

Hem tingut en compte l'opinió de tots i hem parlat de manera respectuosa.

4. Anota en una fitxa les idees següents.

Per a què et poden servir les coses que has après?
Quines de les coses que has après són útils per a altres llengües?

Reptes o tasques cooperatives molt senzilles, per a posar en pràctica les competències.

Activitats de consolidació («Recordem») i d'autoavaluació amb rúbriques («Ens avaluem»).

QUADRE DE CONTINGUTS I SABERS BÀSICS

ODS	Llegim i comprenem	Descobrim paraules	Escoltem i parlem	Pensem	Seguim les normes	Ens divertim llegint	Escrivim	En equip! (Repte)
1 Salut i benestar 	<i>A menjar toca!</i> (Víctor Raga)	El camp semàntic	L'alimentació saludable, la interculturalitat	Classes de paraules: el nom	L'alfabet i el diccionari	El blog	La recepta	Fem un dossier de receptes saludables
2 Acció climàtica 	<i>Nuvolet</i> (Joaquim G. Caturla)	La sinonímia	La consciència mediambiental	El gènere de nom	Vocals obertes i tancades	El conte	La faula	Inventem una narració breu relacionada amb les tres erres
3 Reducció de les desigualtats 	<i>Empar i Jaume el primet</i> (Fani Grande)	L'antonímia	El respecte de les diferències	El nombre del nom	Consonants i dígrafs	El teatre	La ressenya	Representem una escena sobre la inclusió
4 Pau, justícia i institucions sòlides 	<i>Pastorets i pastorettes</i> (Urbàlia Rurana)	La polisèmia	Els costums i les tradicions com a patrimoni cultural	L'article i l'apòstrof	<i>c i qu</i> <i>g i gu</i>	La carta	La nadala	Escrivim una carta en nom dels qui tenen poc
5 Vida submarina 	<i>Poemes romancers i altres versos xafarders</i> (Marc Granell)	Sufixos i famílies de paraules	La literatura com a motor de creativitat	Les contraccions	El punt	La poesia	L'endevinalla	Fem una auca amb redolins
6 Reducció de les desigualtats 	<i>El flautista valent</i> (Teresa Broseta)	Diminutius i augmentatius	La identificació de prejudicis	L'adjectiu	<i>g, j, tg i tj</i>	La notícia	Els titulars	Fem la revista del mes

QUADRE DE CONTINGUTS I SABERS BÀSICS

	ODS	Llegim i comprenem	Descobrim paraules	Escoltem i parlem	Pensem	Seguim les normes	Ens divertim llegint	Escrivim	En equip! (Repte)
7	Vida terrestre 	<i>Les extraordinàries històries dels insectes</i> (Cazenove, Vodarzak i Cosby)	Onomatopeies	Els drets dels animals	Gènere i nombre de l'adjectiu	Signes d'interrogació i admiració	El còmic	El diàleg literari	Creem un còmic
8	Igualtat de gènere 	<i>Entrevista a Patricia Ferrero</i> (Àngela Presència)	Frases fetes	La igualtat de gènere	El verb	La esse sorda (s, ss, c i ç)	El qüestionari	El blog	Entrevistem persones de l'entorn
9	Indústria, innovació i infraestructures 	<i>Martín i Soler</i> (Susana Ramírez i Alicia Merelo)	Verbs a partir de noms	Els invents	Persona i nombre del verb Els pronoms personals	La esse sonora (s i z)	La biografia	L'autobiografia	Exposem la vida de personatges il·lustres
10		<i>Missió Pandèmia</i> (Jacobo Feijóo)	Verbs derivats d'adjectius	La pirateria	Les conjugacions verbals	La coma i els dos punts	L'exposició	La descripció	Fem el retrat robot d'una pirata
11	Acció climàtica 	<i>Quin oratge farà demà?</i> (Teresa Broseta i Jordi Payà)	Paraules compostes	El temps i el canvi climàtic	L'oració	Síl·laba tònica i àtona El guió	La previsió del temps	El pronòstic esportiu	Fem campanya contra el canvi climàtic
12	Consum i producció responsables 	<i>Una aventura molt peluda</i> (Elisabet Roig)	Refranys	El consum responsable	Subjecte i predicat	L'accentuació	L'anunci publicitari	L'eslògan	Organitzem un mercat del llibre

Seqüència 1

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

Pàg. 10

Helena i Martí discuteixen pels seus costums alimentaris.

Penseu que la vostra dieta és saludable?

2 Pàg. 18

Llegim una entrada de blog sobre berenars divertits.

Com els han elaborat?

3 Pàg. 20

Si vols tastar els *pancakes* de plàtan, primer hauràs de completar la recepta.

Sabeu quines parts té una recepta?

4 REPTE O TASCA FINAL

Pàg. 21

Ara ja sabeu un fum de receptes.

Com podeu elaborar un dossier de receptes en equip?

Seqüència 2

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

Pàg. 24

Mireia, Patrícia i Vicent estimen i cuiden l'hort on viu Nuvolet fins que un bon dia arriben les màquines.

Per què penseu que cal protegir la natura?

2 Pàg. 28

Gratacelònia s'ha convertit en una ciutat lletja, grisa i sense espais verds.

Quin missatge transmet aquesta història?

3 Pàg. 33

Hi havia una vegada un mag que es dedicava a fer estrelles...

Quines parts té el conte?

4 Pàg. 34

Mireu i escolteu faules, narracions que ens ensenyen alguna cosa.

Sabríeu escriure una faula?

5 REPTE O TASCA FINAL

Pàg. 35

Els contes són ferramentes poderoses per a transmetre que cal protegir la natura.

Com seria un conte que duiguera per títol «Les tres erres»?

Seqüència 3

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

10 REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS

Pàg. 38

A Carola li costa assimilar que hi ha persones que tenen un aspecte diferent, però Empar li ho deixa ben clar.

Penseu que totes les persones han de tindre un aspecte determinat?

2 Pàg. 42

Sàida explica a Ferran com és la seua vida al Sàhara.

Quines diferències hi ha entre el lloc on viu Sàida i la vostra localitat?

3 Pàg. 46

Quan el xiquet d'aquesta obra de teatre demana vestir-se amb una falda, als seus pares els costa d'assimilar.

Creieu que per ser homes o dones heu de vestir d'una manera concreta?

4 REPTE O TASCA FINAL

Pàg. 49

Al llarg de la seqüència didàctica hem vist personatges que, per alguna raó, són «diferents». Però en realitat, tot el món té algun tret que el fa diferent de la resta, no trobeu?

Què deu ser, doncs, «ser diferent»?

Seqüència 4

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES

Pàg. 52

Cantem nades i parlem de com celebrem el Nadal a casa.

Quins valors penseu que transmeten les festes de Nadal?

2 Pàg. 60

Clara escriu una carta a Joan per a felicitar-li el Nadal i recordar els bons moments que passen junts en aquestes festes.

Per a què s'escriu una carta i com es fa?

3 Pàg. 62

Les nades són cançons populars que fan referència a les festes de Nadal o a l'hivern en general.

Us atreviu a inventar una nadala esbojarrada?

4 REPTE O TASCA FINAL

Pàg. 63

Aprofitem l'esperit del Nadal per a pensar com podem ajudar durant aquests dies les persones més necessitades.

Com podeu fer arribar les vostres propostes a alguna institució?

Redó com el plat saludable

Hi ha tres coses en la vida que em **trauen de polleguera**: la primera, les divisions amb decimals; la segona, la neteja anual de les dents, i la tercera, el forat dels dònuts de xocolata. Però encara hi ha una quarta cosa que em fa enrabiatar més, i és que Helena em diga *preciositat* i em vulga fer de mare. Ja és prou pesat haver d'aguantar-la cada dia a classe. Damunt, vivim a la mateixa finca i sempre anem junts a tot arreu. Però no soc el seu osset de peluix, i hi ha coses que noestic disposat a tolerar. Em diuen Martí, amb accent a la *i*. Ni Tinet, ni Tino, ni molt menys *preciositat*.

Un dia vam quedar a casa del senyor Cantalombardi perquè l'home ens estava ensenyant els passos de la jota. Sabeu què és una jota, no? No parlem de la lletra de l'abecedari, sinó d'un ball tradicional que es diu així: la jota. Al final de curs farem una funció escolar i Helena i jo hem de fer de parella de ball. Parella de ball, eh?, res de nòvios! Ecs!

Que qui és el senyor Cantalombardi? Bona pregunta. És un home major, ja jubilat, que viu a l'àtic de la nostra finca. Abans de conèixer-lo em pensava que era l'home del sac, però després vam descobrir que era una mena de científic, un tipus un poc estrany que sap de tot, de cuina i de **solfa**, tant pot guisar un arròs caldós com tocar la pandereta.

A mi m'encanta berenar assegut al sofà balanci de la seua terrassa. No hi ha res millor que beure una botella de litre i mig de cola i menjar un paquet de papes familiar i una caixa de xocolatines mentre ells parlen i **xarren pels colzes**. Això és la bona vida, sí, senyor!

Però, com sempre, Helena ho ha d'**espatlar** tot. Aquell dia estàvem berenant tan tranquils i **de colp i repent** la *Totm'hoseperquesoclamardellesta* m'amolla:

–Et posaràs malalt de la panxa si no pares de menjar creïlles fregides i bombons de xocolata. És una barreja fatal. Però fatal fatal.

«Fatal», sí, fatal de la botiga del poal.

Ens preguntem

- Què és per a vosaltres una dieta saludable?
- En quins tipus de textos es pot parlar del menjar?

–Que no has sentit parlar de la propietat commutativa? –vaig protestar, i se'm va escapar un rotet–. Tots els aliments es mesclen a l'estómac, i l'ordre amb què arriben allí dins no altera el resultat de la digestió.

–Sí, tu fes broma d'això, però quan voldràs no podràs.

–Tu no ets ma mare, Helena. Res t'importa si em farte de creïlles fregides o si... –se'm va escapar un altre rotet.

–O si et beus quatre gots de cola i t'unfles com un globus i al final rebentes.

–Què passa, tinc set!

–I per què no beus aigua?

–Perquè m'agrada més la cola.

–No podràs ballar la jota si no pares de **fartar**.

–I què? No m'agrada ballar. Ni la jota, ni la pe ni la hac intercalada.

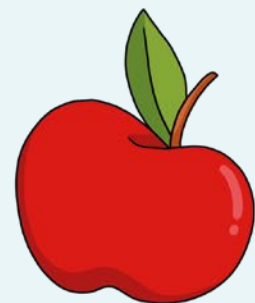
La discussió havia pujat de to i el senyor Cantalombardi es va posar pel mig.

–Vinga, pareu d'**estralejar**, que **sembleu el gat i el gos**.

El senyor Cantalombardi em va posar la mà al muscle:

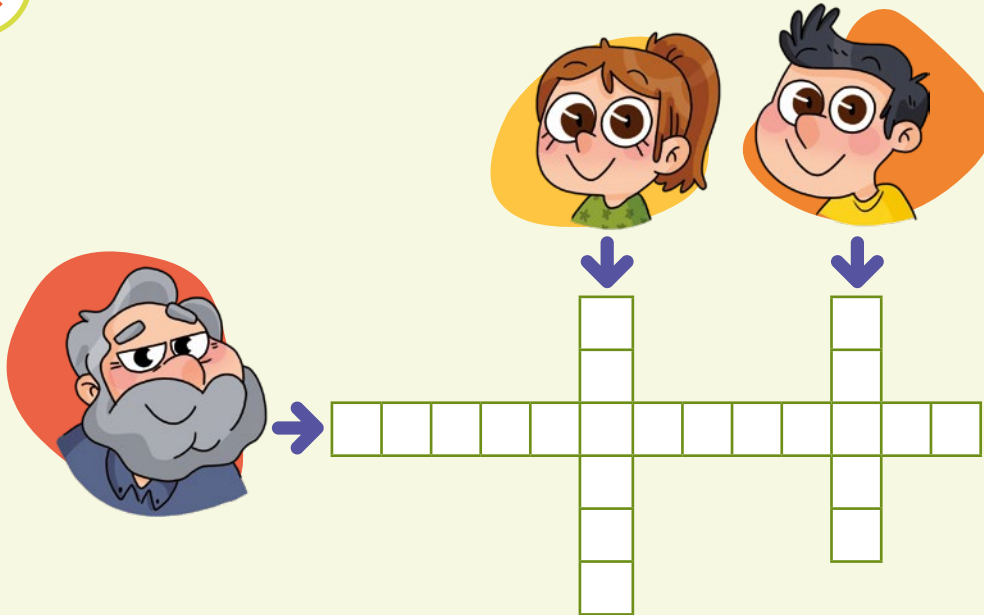
–Helena té raó, Martí. No cauràs malalt per prendre de tant en tant un refresc, però convé evitar-ho. Entre altres coses, una dieta desequilibrada pot provocar obesitat.

VÍCTOR RAGA. *A menjar toca!* Bromera (adaptació)

1. Completa amb els noms dels personatges de la lectura.

2. Contesta aquestes preguntes sobre el fragment.

- Qui n'és el protagonista?
- Qui narra els fets?
- Quan i on ocorre el que es relata?

3. Quina relació hi ha entre els dos joves? Marca les correctes.

☐ Són nòvios.	☐ Són companys de classe.
☐ Són veïns.	☐ Són parella de ball.

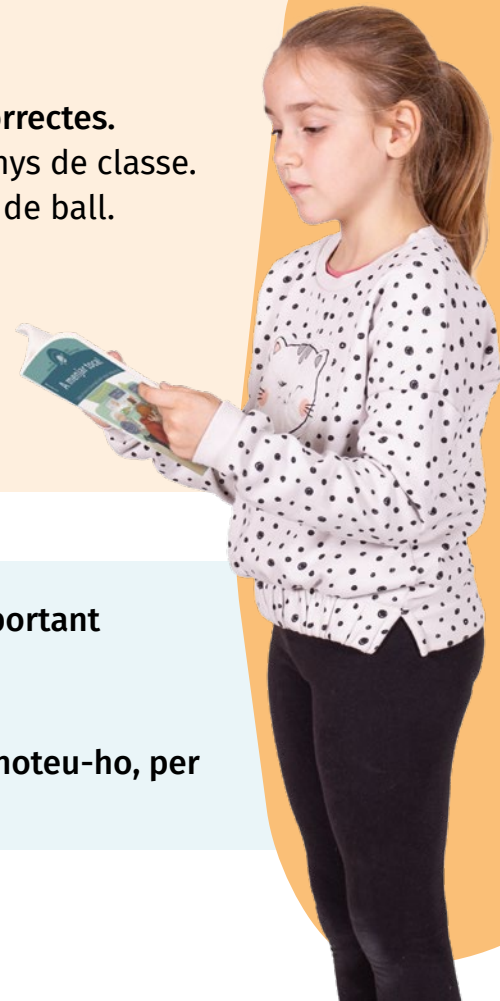
4. A què es dedica l'home que viu a l'àtic?

5. Comenteu el significat de les expressions destacades en la lectura.

6. Quina relació teniu amb el vostre veïnat? És important conèixer els veïns i les veïnes? Per què?

7. Què podem aprendre de les persones majors? Anoteu-ho, per torns, en un full giratori.

El camp semàntic

1. Com agruparies les paraules següents?

zeta creïlles bombons jota dònuts pe hac arròs

Els conjunts de paraules que es relacionen entre si perquè fan referència a una mateixa idea formen **camp semàntic**. Les creïlles, els bombons, els dònuts i l'arròs pertanyen al camp semàntic dels aliments, i la zeta, la pe, la hac i la jota pertanyen al camp semàntic de les lletres.

2. A quin camp semàntic pertanyen aquests noms?

trompeta piano dolçaina oboé tabalet acordió

3. Relaciona cada imatge amb el camp semàntic a què pertany.

Flors

Vehicles

Material escolar

4. Escriuiu els noms de sis esports, sis tipus de cases i sis animals mamífers.

1. Quins d'aquests llibres pertanyen a la mateixa col·lecció? Com ho heu sabut?

2. Mireu i escolteu aquesta ressenya sobre *A menjar toca!* i contesteu.

- Com es diu la xiqueta que fa la ressenya?
- Segons ella, quin personatge és un poquet punxa?
- Per què no li agrada el dibuix de la pàgina que mostra?
- Què li agrada més del llibre?

3. De quines parts consta la ressenya?

4. Imagineu que heu de fer un vídeo com el que heu vist.

- Quines coses faríeu com la xiqueta?
- Quines coses canviaríeu?

5. Quins són els vostres plats preferits?

6. Coneixeu plats d'altres cultures? Quins?

7. Quins plats inclouríeu en un menú saludable?

Les classes de paraules: el nom

Per a parlar en qualsevol idioma, usem diferents classes de paraules segons la funció que fan. Per a descriure, per exemple, fem servir **adjectius** (*fatal, alt, ràpid*). Per a indicar accions, emprem **verbs** (*ballar, riure, menjar*). I per a anomenar persones, coses, plantes, animals, etc., usem **noms** (*Helena, creïlla, formiga*).

1. Observa el dibuix i completa el quadre en la llibreta.

Persones	Animals	Plantes	Coses
	gos		

Els noms poden ser **comuns** o **propis**. Són comuns quan es refereixen a les coses en general (*xiquet, gossa, poble*) i propis quan fan referència a una persona, un animal o un lloc concrets (*Martí, Espurna, Xàbia*).

2. En un full giratori anoteu, per torns, noms propis de...

- Persones → *Anna, ...*
- Països → *Portugal, ...*
- Animals → *Pinyol, ...*
- Rius → *Xúquer, ...*

L'abecedari

1. Llig l'abecedari i escriu en el quadern una paraula que continga cada una de les lletres.

Lletra	Nom	Exemple
A a	a	
B b	be	
C c	ce	
D d	de	
E e	e	
F f	efe	
G g	ge	
H h	hac	
I i	i	
J j	jota	
K k	ca	kiwi
L l	ele	
M m	eme	

Lletra	Nom	Exemple
N n	ene	
O o	o	
P p	pe	
Q q	cu	
R r	erre	
S s	esse	
T t	te	
U u	u	
V v	ve	
W w	ve doble	web
X x	ics	
Y y	i grega	Nova York
Z z	zeta	

La **ce trencada** és el nom de la lletra **c** quan porta el signe **ç**.
En valencià, a diferència del castellà, la lletra **ñ** no existeix.

Em diuen erre,
a, cu, u, e, ele, és a dir,
Raquel. I a tu?

2. Escriu el teu nom i el de dos amics o amigues seguint l'exemple de Raquel.

3. Formeu, en dos minuts, tantes paraules com pugueu fent servir les lletres següents. Han de tindre, com a mínim, tres lletres.

e t o a n u l d a g r i

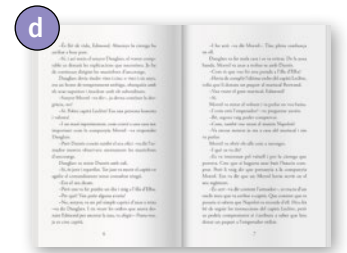
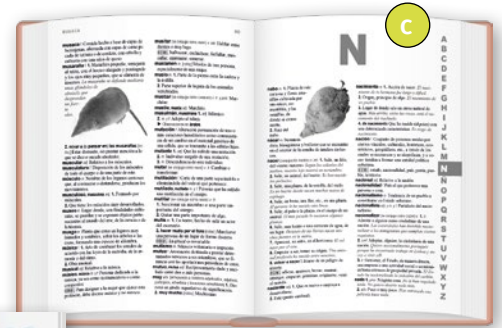
Les paraules **abecedari** i **alfabet** són **sinònimes**.

El diccionari

4. Observa les publicacions i indica quina és un diccionari. Com ho has sabut?

Un **diccionari** és un llibre en què s'explica el significat de les paraules d'un idioma. Les paraules que conté estan ordenades alfabèticament.

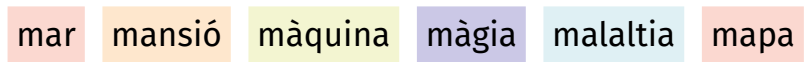
També hi ha **diccionaris digitals** en internet. En aquest cas, per a trobar una paraula, simplement hem d'escriure-la en la casella de buscar.

5. Ordena les paraules següents tal com les trobaries en un diccionari.

Quan diverses paraules comencen per la mateixa lletra, ens fixem en la segona. Si les dues lletres són iguals, ens fixem en la tercera. I així successivament.

6. Ordena alfabèticament les paraules següents.

Dictat

7. Escriu el dictat.

- Tria quatre paraules del dictat i ordena-les alfabèticament.

Berenars divertits amb fruites

1 Ens mengem un mussol

Amb la fruita es poden fer mil dibuixos! Ací farem un mussol. Només hem de tallar la fruita amb les formes dels ulls, les ales, el nas i el cos. Per a fer el mussol, utilitzem kiwi, maduixa, bresquilla i poma. I després només queda menjar!

2 Fem volar un plàtan

Convertim un plàtan en avió. Afegim al plat una mica de brull o formatge en crema i decorem l'avió al nostre gust, per exemple, amb fruites roges menudes.

3 Creem flors de maduixa

Les flors són ben boniques i també poden estar molt bones. Per a aquesta recepta, utilitzem maduixa, kiwi i hi afegim un *pancake*. Fins i tot podem fer-li una cara! Posem nabius per a fer els ulls i el nas.

4 Tastem plàtans i creps

Combinem fruita i creps també? Amb aquest berenar prenem com a base una crep i damunt afegim rodanxes de plàtan. Saludable i ben bo!

Font: sortirambnens.com (adaptació)

1. Comenteu què tenen en comú tots els berenars.

2. Indica el nom de cada fruita.

1

2

3

4

3. Marca verdader o fals.

El plàtan s'usa en les receptes 2 i 4.

El kiwi es fa servir només en la recepta 1.

En una de les receptes es construeix un mitjà de transport.

V	F
☐	☐
☐	☐
☐	☐

4. Contesta les preguntes.

a) Quin ingredient s'utilitza en la recepta 2 per a fer els núvols?

b) Quin ingredient es fa servir en la recepta 1 per a fer les ales?

5. Encercla els ingredients que no s'utilitzen en les receptes anteriors.

6. Raoneu quins dels ingredients que heu encerclat podrien usar-se en les receptes i quines parts podríem formar amb aquests productes. Anoteu-ho i poseu-ho en comú amb la classe.

La recepta

Els textos anteriors formen part d'un blog i donen idees per a fer berenars originals amb fruites, però si volem conèixer les instruccions detallades de la manera de preparar un plat, hem de buscar-ne la **recepta**.

1. Completa la llista d'ingredients per a fer *pancakes* de plàtan.

rent

iogurt

ou

llet

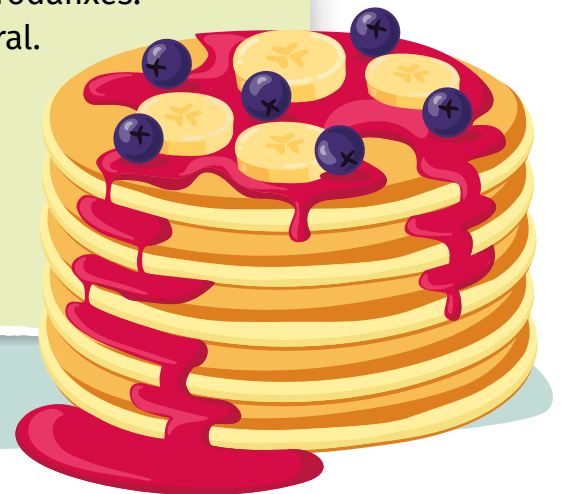
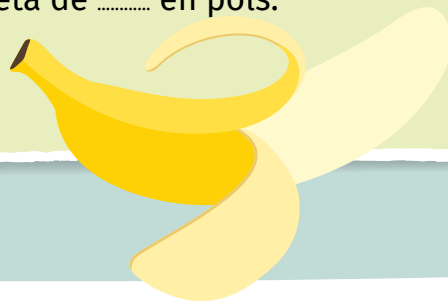
plàtan

Per a la pasta

- Un madur.
- Un
- Mig got de
- Mig got de farina.
- Una culleradeta de en pols.
- Mantega.

Per a acompanyar

- Un plàtan a rodanxes.
- Un natural.
- Mermelada de nabius.

2. Ordena els passos per a elaborar els *pancakes* de plàtan.

- Després, calfa un poc de mantega en una paella antiadherent a foc mitjà. Quan s'haja desfet, torca'n l'excés amb un paper de cuina.
- En un bol, xafa el plàtan madur amb una forqueta, afig l'ou i el mig got de llet, i mescla-ho amb un batedor.
- Quan comencen a aparèixer bambolletes a la part de dalt, pega-li la volta. En pocs segons, tindràs el primer *pancake*!
- A continuació, aboca la farina i el rent, i acaba de fer la mescla.
- Tot seguit, posa mig cullerot de mescla a la paella. Quan les vores del *pancake* no estiguen lluentes, assegura't amb una paleta que no s'apega.

Consells

- El pas número 3 s'ha de repetir abans de cada *pancake*.
- Normalment, el segon *pancake* ix millor que el primer, no patisques!

El dossier de les receptes saludables

En aquesta unitat hem vist un exemple de com no s'ha de menjar (recordeu què berenava Martí?), però també diverses propostes de plats sans. Us proposem ara que elaboreu dossiers amb receptes bones per a la salut.

1. En equips de quatre, elaboreu alguns dels berenars amb fruites que heu vist. Podeu fer-ho fora de l'horari escolar.
2. Inventeu altres berenars divertits o busqueu-ne més exemples en internet o en revistes.
3. Feu fotos del procés i del resultat.

4. Repartiu-vos els rols següents i confeccioneu un dossier amb les vostres receptes.

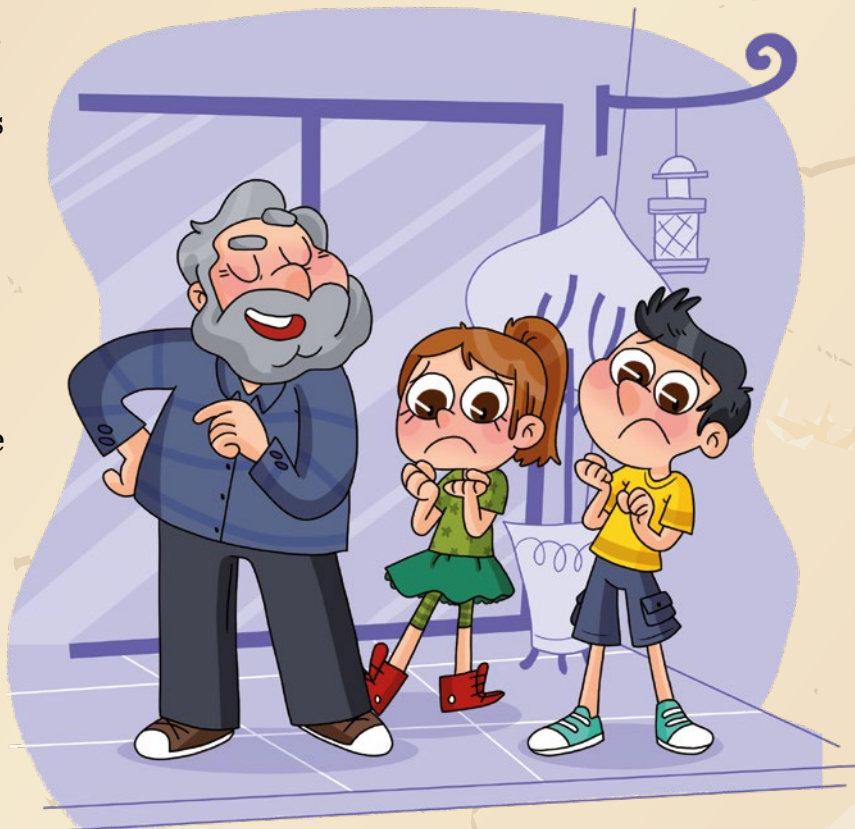
	Tasca	Funció	Qui ho farà?
1	Redactar	Escriure les receptes pas a pas.	
2	Il·lustrar	Aportar fotografies, dibuixos o retalls.	
3	Revisar	Comprovar que les receptes tenen les parts que toca (ingredients i preparació), que els passos estan ordenats i que s'usen els verbs correctament.	
4	Muntar	Ajuntar en un mateix dossier els textos i el material gràfic. Posar-ne el títol, els noms dels membres i decorar-lo.	

5. Presenteu el dossier a la classe. En acabant, arxiveu-lo en el portafolis.

1. Troba en aquest text sobre la lectura inicial tres noms propis i sis noms comuns.

El senyor Cantalombardi viu a l'edifici de Martí i Helena, en un pis ple d'aparells científics. De fet, sap tantes coses que Martí encara no té clar si en el passat va treballar de professor, d'espia o de venedor de formatges i xoriços.

Per això, quan veu que Martí comença a afartar-se de dolços, els explica que menjar massa i malament pot ser tan perjudicial per a la salut com la falta de menjar. Per sort, fer-ho d'una manera saludable és més fàcil del que pareix. Vols descobrir com aconseguir-ho?

2. Localitza en el fragment anterior les paraules relacionades amb el camp semàntic dels oficis.

3. Anota les paraules que formen part dels camps semàntics següents.

- a) Els mesos de l'any.
- b) Els dies de la setmana.
- c) Les estacions.
- d) Les assignatures de 3r.

4. En quin ordre trobaries aquestes paraules en un diccionari?

meló poma pera kiwi raïm plàtan
cirera maduixa taronja

5. Quina és la finalitat d'una recepta de cuina?

- Donar instruccions per a elaborar un plat.
- Convèncer per a elaborar un plat.
- Explicar quin gust té un plat.

1. Creus que sabries explicar-ho?

Què és un camp semàntic.

Quina diferència hi ha entre un nom propi i un nom comú.

Com es busca una paraula en un diccionari.

Quines parts té una recepta de cuina.

2. Com has treballat?

La meua actitud amb els altres ha sigut participativa, col·laborativa i dialogant.

He après molt i sé explicar els meus coneixements.

M'he esforçat perquè les classes anaren bé.

3. Com ha treballat l'equip?

Tots els membres de l'equip ens hem esforçat igual.

Hem respectat els rols que ens havíem assignat.

Hem tingut en compte l'opinió de tots i hem parlat de manera respectuosa.

4. Anota en una fitxa les idees següents.

- Per a què et poden servir les coses que has après?
- Quines de les coses que has après són útils per a altres llengües?

L'arribada de les màquines

Així, un dia després d'un altre, va passar bona part d'una primavera esplendorosa i plena de colors, tot i que una miqueta seca. El mes d'abril no havia sigut generós amb la pluja i el poquet que havia passat de maig tampoc. Però les vesprades ja s'allargaven i els xiquets...

Els xiquets, no sols Mireia, Vicent i Patrícia, sinó tots els xiquets i les xiquetes que venien a l'hort, ja em coneixien pel meu nom, i per totes bandes sonava: «Nuvolet, per ací», «Nuvolet, per allà», «Nuvolet, açò o allò». Sense haver-m'ho proposat, m'havia convertit en la mascota de tots i això em feia feliç. Únicament Mireia, Patrícia i Vicent sabien que jo podia parlar com les persones i tot allò dels poders de la flauta de canya. I he d'afegir que guardaven el secret molt ben guardat.

Tot era pau i glòria. Només hi havia un problema: que l'hort estava molt sec, que les ametles no es feien, que els llimons eren molt menuts i que, quan bufava el vent, s'alçava un núvol de pols que ens obligava a tancar els ulls. En poques paraules: a l'hort li calia un bon regó, una bona pluja. Alguns dies vaig intentar de fer ploure tot bufant amb la canyeta màgica però... no. El seu poder no era tan gran o potser jo no l'havia fet sonar com calia.

Un dia vaig comentar-ho als meus amics. Tots tres em van escoltar sense perdre ni una paraula del que els deia:

–I si no plou prompte –vaig dir per acabar–, l'hort s'assecarà i els arbres es quedaran sense fulles per sempre més.

Llavors, Mireia va proposar:

–I si ho diem als nostres amics i demà venim tots amb una botelleta d'aigua?

Ens preguntem

- Per què penseu que cal protegir la natura?
- Què podeu fer vosaltres per a cuidar el medi ambient?

–Encara millor, i si ho diem als pares? –afegia Vicent–. De segur que ells també ens hi ajudarien.

I Patrícia? Patrícia ja havia eixit corrents a explicar-ho als seus pares: que calia regar, que tot estava assecant-se, que calia dur aigua a l'hort, que...

Quin va ser el resultat de tot allò? El resultat va ser una vertadera meravella! Encara m'emocione quan ho recorde. L'endemà, a mitjan vesprada, xiquets i xiquetes, pares i mares, iaies i iaies, aparegueren per l'hort carregats amb botelles, marraixes i grans bidons plens d'aigua. De seguida, organitzats per una iaia que era de família de llauradors, la gent es va distribuir per colles que, ordenadament, deixaven caure al peu dels arbres l'aigua fresca que de moment salvava l'hort.

Les coses tornaven a anar bé però...

Però, de sobte, quan menys ho esperàvem, tot es va complicar i molt. Com? Ara vos ho diré.

Recordeu aquell home gran i gros, l'amo nou de l'hort? Reconec que jo ja el tenia oblidat, feia tant de temps que no venia per ací... Però un matí es va presentar per l'hort amb aquells aires de ser l'amo del món. Va arribar amb el seu cotxàs immens i amb ell venien també un parell de camions i aquelles màquines monstruoses amb pales dentades, que jo ja coneixia. Van fer un soroll tan enorme que els ocells van emmudir.

Obeint les ordres d'aquell home, una colla d'obriers començà a posar, una altra vegada, les tanques metàl·liques que rodejaven l'hort.

JOAQUIM G. CATURLA. *Nuvolet*. Bromera

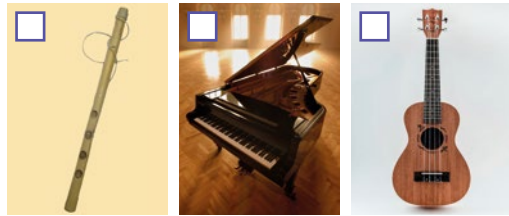

1. Observa les imatges i indica quina representa cada cosa.

El lloc on passen els fets
que es conten en el text.

Quin instrument s'esmenta
en la lectura.

2. Marca les afirmacions verdaderes.

- Els fets ocorren la primera quinzena de maig.
- Nuvolet és una xiqueta molt simpàtica.
- Per culpa de la sequera, els arbres a penes donen fruits.
- L'amo nou de l'hort és un ric a qui no li importa la natura.

3. Com intenta resoldre la colla el problema de la sequera?

4. Quin secret comparteixen Nuvolet i els seus amics? Ordena la resposta.

és un gat

de la flauta de canya.

Nuvolet

que pot parlar

gràcies a la màgia

5. Què penseu que vol fer l'amo nou de l'hort? Per què deu voler rodejar l'hort amb una tanca?

6. Heu col·laborat alguna volta amb algú per a reconstruir el lloc on viu? Ho faríeu, si us ho demanaren? Creieu que la col·laboració és possible i profitosa? Per què?

7. Com penseu que se senten les persones que viuen en ciutats sense parcs ni jardins? Defendríeu un paratge natural? Com?

8. Què faríeu si tinguéreu un objecte màgic, com la flauta de canya de Nuvolet? Us plantejaríeu ajudar a algú? De quina manera?

Els sinònims

1. Quines paraules són intercanviables amb les destacades? Trieu-les entre les que hi ha en el núvol.

Molta gent anà amb **botelles** i **marraixes** plenes d'aigua. Una **iaia**, de família de **llauradors**, va distribuir els **grups** per a **regar** els arbres.

Les paraules que tenen un significat igual o molt paregut són **sinònimes**. Poden referir-se a éssers o objectes, característiques o accions.

Els diccionaris poden usar sinònims per a definir les paraules. A més, hi ha els **diccionaris de sinònims**, que ajuden a trobar-ne.

2. Completa amb sinònims d'aquestes paraules.

1. Camp.

H			T
---	--	--	---

2. Inconvenient.

P			B	L			A
---	--	--	---	---	--	--	---

3. Eixut.

S		C	
---	--	---	--

4. Felíç.

A			G		E
---	--	--	---	--	---

5. Mot.

P		R			L	A
---	--	---	--	--	---	---

6. Pardals.

O		E			S
---	--	---	--	--	---

3. Relaciona cada acció amb la sinònima.

parlar •	• triar
aturar •	• guaitar
escollir •	• xarrar
mirar •	• voler
estimar •	• parar

4. Proveu de dir el mateix que aquest fragment de Nuvolet, però canviant per sinònims, almenys, les paraules destacades.

Obeint les **ordres** d'aquell **home**, una **colla** d'obriers començà a **posar**, una altra **vegada**, les tanques metàl·liques que **rodejaven** l'hort. Però van fer-hi una excepció: van deixar sense tancar la part on havia estat la **vella** casa de Roseta. Vaig **veure** com s'esforçaven per instal·lar en aquell tros unes **grans** portes enreixades. Però no van poder fer-ho: **sembla** que el terreny feia en aquella **part** una **miqueta** de pendent, o potser cedia un poc.

1. Quin d'aquests espais s'assembla més al lloc on viviu? Us agradaria viure en un altre lloc? Per què?

2. Escolteu la dramatització d'un fragment adaptat de *La ciutat dels gratacels*, de Xaro Vidal i Josep Antoni Fluixà, i contesteu.

- Com us imagineu la ciutat que s'hi descriu?
- Quin problema greu tenen a Gratacelònia?
- Què li passa al vellet? Per què té eixe problema?
- Com aconseguix que el guàrdia el puga ajudar?

3. Quants personatges apareixen en la dramatització? Com ho heu sabut?

4. Si haguéreu de fer una publicitat perquè les coses canviaren a Gratacelònia...

- Quines imatges posaríeu en el cartell principal?
- Quin missatge important us agradaria transmetre?

5. Penseu que viure en contacte amb la natura pot influir en com us trobeu? Per què?

6. Els espais que més us agraden del lloc on viviu tenen arbres o plantes? Comenteu per què seria interessant que en tingueren.

El gènere del nom

Un nom és **masculí** quan es combina amb **el** o **un**, i és **femení** quan es combina amb **la** o **una**. Això també ocorre en castellà.

1. Escriu **el** o **la** segons corresponga.

..... paraigua secret guàrdia cotxàs
 regadora tanca marraixa màquina

2. Completa amb **un** o **una**.

A l'hort li calia bon regó, bona pluja. Com que no venia des del cel, vesprada de primavera els ajudà iaia de família llauradora i en moment tothom es posà a regar. Va ser dia molt emocionant!

Quan els noms es refereixen a **més d'un element**, utilitzem **els** o **uns** per al **masculí** i **les** o **unes** per al **femení**.

3. Llig i classifica.

A la ciutat dels **gratacels** no plou mai, per això els **venedors** no venen els **paraigües**. Els **núvols** no poden travessar els **edificis** i les **pluges** cauen als **afores**. Els **infants** i les **persones** grans ho passen malament. Per a complicar més les **coses**, les **avingudes** i les **edificacions** fan que Gratacelònia sembla un laberint, i això provoca molts **problemes**. Els **vellets** sovint es perden, perquè totes les **cases** són iguals.

els/uns	
les/unes	

4. En un full giratori, classifiqueu aquestes paraules, que tenen gènere diferent del castellà, en masculines i femenines. Si cal, consulteu el diccionari.

Les vocals obertes i tancades

1. Pareu atenció i fixeu-vos com sonen les **e** i les **o** d'aquestes paraules.

gratacel

hort

regó

Nuvolet

botella

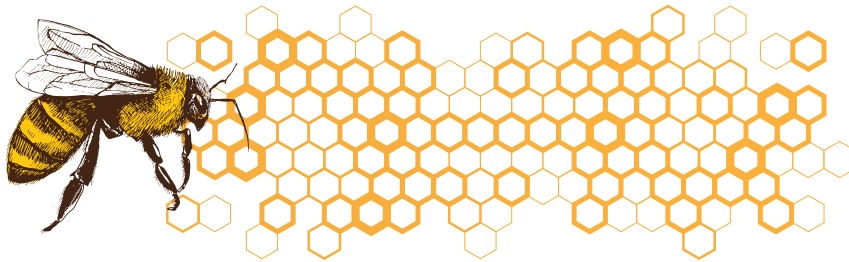
gros

En valencià, les **e** i les **o** tenen dos sons. Algunes sonen **tancades** i d'altres sonen **obertes**. En castellà, totes són tancades.

Per a pronunciar les vocals obertes, hem d'obrir un poc més la boca.

2. Classifica ací les paraules de l'activitat anterior.

Amb e/o tancada (com en castellà)
Amb e/o oberta

3. Copia i completa els mots encreuats.

Pinta de roig les caselles amb **e oberta** i de blau les caselles amb **e tancada**.

Verticals

- Ganes de beure.
- Producte elaborat per les abelles.
- Espai que envolta la Terra, on es veuen el sol, la lluna i les estrelles.

Horizontals

- Òrgan de l'oïda.
- Noranta-nou més u.
- Lloc on es poden veure quadres.

1 → [] [] [] [] L []

2 → C [] [] []

3 → [] [] S [] []

[] [] []

L []

4. Classifica aquestes paraules en una taula com la de més avall.

serra negra ceba verd gel trena comerç arrel ullera invent

e oberta	e tancada

5. Ara, classifica aquestes altres paraules en una taula com la de més avall.

pilota jove gota bunyol tambor pintor comerç volta carxofa nova

o oberta	o tancada

6. Troba, en la sopa de lletres, cinc paraules amb o oberta i dues amb o tancada.

O	L	I	Y	T	Q	Y
N	C	Y	N	U	Y	C
I	A	W	C	G	X	O
P	R	X	O	O	H	L
O	R	F	P	T	T	V
M	O	A	A	F	W	Y
A	S	H	Z	C	O	R

7. Escriu cinc paraules que tinguin e oberta i cinc que tinguin e tancada.

e oberta	e tancada

8. Escolteu el conte i anoteu en el quadern, amb color roig, les paraules amb e/o obertes i de color blau les paraules amb e/o tancades.

Dictat

9. Inventa dues oracions amb paraules que tinguin e i o obertes i tancades, i dicta-les a la teua parella.

El mag de les estrelles

Una vegada un mag va inventar una màquina de fer estrelles. S'assemblava una mica a la màquina de tallar caldo, però no era exactament igual, i servia per a fer estrelles de tota mena, grans o menudes, amb llum groga o roja, etcètera.

El mag rondava per pobles i ciutats, i no es perdia cap fira ni mercat; anava fins i tot a la Fira de Cocentaina, i a la de la Puríssima de Sogorb, al porrat de Manuel, i portava per tots els llocs la seua màquina, i explicava com era de fàcil fer-la funcionar. Les estrelles eixien menudes, amb un fil per a governar-les, però a mesura que s'anaven enfilant creixien fins a la mida desitjada, i fins i tot les més grans no eren difícils de governar. La gent s'apilotava al voltant del mag, com s'apilota sempre al voltant de qui ensenya en el mercat una màquina de fer els fideus més prims o de pelar creïlles, però mai no compraven ni una estrella menudeta.

–Si fora un globus, encara –deia una bona senyora–, però si li compre una estrella al meu fill, qui sap quines destrosses em pot fer!

I el mag deia:

–Au, va, no tingueu por! Els vostres fills arribaran a les estrelles, comenceu a acostumar-los des d'ara!

–No, no, gràcies. A les estrelles que se'n vaja un altre, però el meu fill segur que no.

–Estrelles! Estrelles autèntiques! Qui en vol?

Però ningú en volia.

El pobre mag, com que no menjava perquè no guanyava ni un cèntim, no era més que pell i ossos. Una vesprada que tenia més fam que de costum, va convertir la seua màquina de fer estrelles en un formatge de bola i se'l va menjar.

GIANNI RODARI. *Contes per telèfon*. Editorial Joventut (adaptació)

1. Penseu que el que s'explica en la lectura pot passar en la realitat? Per què?

2. Completeu una fitxa com aquesta sobre el conte que acabeu de llegir.

Com comença?	Plantejament
Quins fets ocorren?	Nuc
Com acaba?	Desenllaç

3. Qui n'és el protagonista? Com el descriuríeu?

4. Els contes solen començar amb fórmules tradicionals. Indiqueu les que coneixeu d'aquesta llista i afegiu-ne d'altres.

- Hi havia una vegada, quan els ocells tenien dents...
- Quan les bèsties parlaven i les persones callaven, hi havia...
- Temps era temps...
- Hi havia un poblet, poblàs, on ningú tenia nas...
- En el temps dels bruixots...
- En aquell temps...
- En un país molt llunyà...

5. Ara, en grup, anoteu per torns les fórmules d'acabament de contes que recordeu.

6. Expliqueu un conte amb l'ajuda d'aquestes indicacions.

Plantejament Coneixem els personatges i com comença la història.	Això diuen que era...
Nuc Els personatges viuen aventures.	Un dia... Llavors...
Desenllaç El final del conte.	I quan ho va saber... I des d'eixe moment...

7. Escriu ara el teu propi conte sobre algun personatge capaç de fer alguna cosa extraordinària, com travessar les parets o viatjar en el temps.

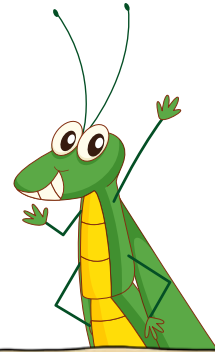

La faula

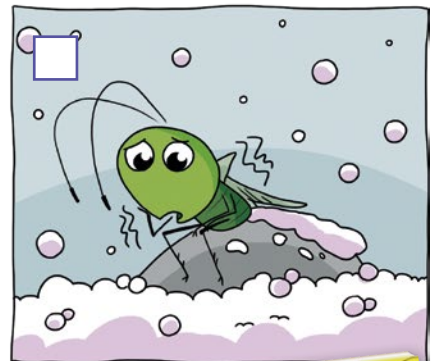
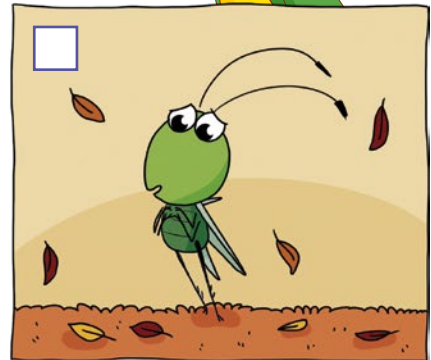
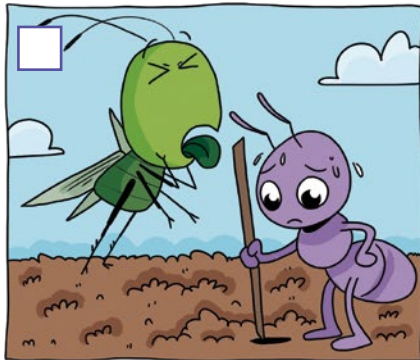
Les **faules** són narracions en què els protagonistes són animals. A més, expliquen històries que ens **ensenyen** alguna cosa. Igual que els contes, tenen **plantejament**, **nuc** i **desenllaç**.

1. Mireu aquest vídeo, comenteu la història i responeu.

- Quin personatge us resulta més simpàtic?
- Quin penseu que fa bé? Per què?
- Com actuaríeu vosaltres en una situació semblant?

2. Ordeneu les vinyetes i feu un resum escrit de la faula.

3. Escolteu aquesta altra versió feta per Francesc Gisbert de la mateixa faula.

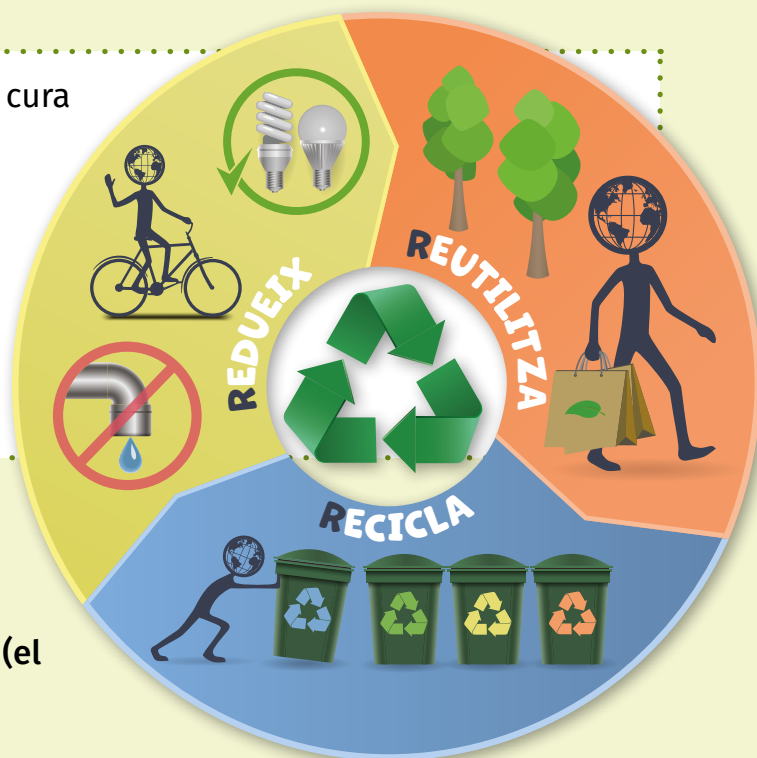
4. Redacta un text curt que conteste aquestes preguntes.

- Qui creieu que s'ha comportat correctament? Expliqueu-ne els motius.
- Com hauríeu actuat vosaltres? Justifiqueu-ho.
- Què haurien d'haver fet les formigues? Per què?

El conte de les tres erres

En aquesta unitat hem vist que cal tindre cura del medi ambient i protegir la natura: els espais es deterioren si els maltractem, i la natura i els éssers que la componen són part fonamental del nostre món. Per això, nosaltres podem ajudar a conservar-los **reduint**, **reutilitzant** i **reciclant**.

- Inventeu un conte breu relacionat amb les tres erres: **reduir** (el nostre consum), **reutilitzar** (les coses que tenim) i **reciclar** (el que ja no usem).
 - Decidiu **quan** i **on** s'esdevé la història.
 - Acordeu els **personatges** que hi apareixeran.
 - Penseu un **plantejament** en què presenteu els personatges i la situació.
 - En el **nuc**, relateu les aventures que viuen els personatges.
 - Finalment, en el **desenllaç**, proposeu un final per a la història.
- Quin títol posareu al vostre conte? Inventeu dues o tres opcions i trieu-ne la millor.
- Il·lustreu la vostra història i feu un títol ben bonic.
- Repartiu-vos els rols següents i poseu-vos mans a l'obra.

	Tasca	Funció	Qui ho farà?
1	Redactar	Escriure la narració amb tots els detalls.	
2	Il·lustrar	Aportar fotografies o fer dibuixos que complementen el text.	
3	Revisar	Comprovar que tot s'entén i que les parts de la història segueixen un ordre.	
4	Muntar	Organitzar el material gràfic. Posar el títol, els noms dels membres i decorar.	

- Presenteu el vostre conte a la classe. En acabant, arxiveu-lo en el portafolis.

1. Substitueix les paraules destacades pels sinònims donats.

- temor
- iaio
- volien
- intelligent
- salts
- oculten
- hort
- pardalets
- mostrava
- voltes
- xicotetes

I ara que parle de l'**avi**, m'agradaria dir-ne alguna cosa més, perquè els xiquets se l'**estimaven** molt i jo també. L'avi Miquel era un home **savi** i bo. El **camp** no tenia secrets per a ell. Per això moltes **vegades** venia amb nosaltres i ens **ensenyava** els noms dels **ocells**: els teuladins, els gafarrons, les cadernereres, amb tants colors, i les oronetes, i les falzies... També ens parlava dels animalets de la terra: de les formigues, que s'**amaguen** a l'hivern; dels llagostins, sempre pegant **bots** entre els terrossos dels bancals; de les marietes, voladores, **menudes** i roges; dels porquets de Sant Antoni, que es fan una bola quan tenen **por**, i dels cuquets de llum, que s'encenen quan ve la nit.

JOAQUIM G. CATURLA. *Nuvolet*. Bromera

2. Localitza en el fragment anterior tres noms masculins i tres de femenins.

3. Escolta la locució del text de l'activitat 1 i anota en la casella adequada les paraules següents.

- xiquets
- terra
- terrossos
- bola

e oberta	e tancada	o oberta	o tancada

4. En quina part dels contes cal presentar els personatges?

- Plantejament. Nuc. Desenllaç.

5. Explica molt breument quina penses que és la diferència entre un conte i una faula.

1. Creus que sabries explicar-ho?

Què són les paraules sinònimes.

Com se sap si una paraula està en masculí o en femení.

Què són les vocals obertes i les tancades.

Quina classe de text és un conte.

2. Com has treballat?

La meua actitud amb els altres ha sigut participativa, col·laborativa i dialogant.

He après molt i sé explicar els meus coneixements.

M'he esforçat perquè tot anara bé.

3. Com ha treballat l'equip?

Tots els membres de l'equip ens hem esforçat igual.

Hem respectat els rols que ens havíem assignat.

Hem tingut en compte l'opinió de tots i hem parlat de manera respectuosa.

4. Anota en una fitxa les idees següents.

- Per a què et poden servir les coses que has après?
- Quines de les coses que has après són útils per a altres llengües?

3^r
PRIMÀRIA

VALENCIÀ

TIL

Tractament Integrat de Llengües

GUIA DE RECURSOS DIDÀCTICS

PROJECTE
FÈRTIL
bromera

A. SITUACIONS D'APRENTATGE I ODS

La primera seqüència didàctica del nostre llibre de Valencià de 3r de Primària es titula «A menjar sa!» i té com a objectiu endinsar l'alumnat en el món de l'alimentació saludable. Així doncs, per mitjà d'aquest fil conductor, s'hi tracten continguts com la categoria gramatical del nom, la classificació dels noms en comuns i propis, els camps semàntics, l'alfabet i el diccionari, i el text instructiu, que s'hi materialitza en forma de recepta de cuina.

Cada seqüència didàctica comença amb una lectura inicial (també locutada) que ens presenta la situació d'aprenentatge inicial relacionada amb un o diversos objectius de desenvolupament sostenible i que ens serveix per a treballar la comprensió i l'expressió escrites, i per a parlar de sentiments i valors. En aquestes dues planes inicials també s'inclou l'apartat «Ens preguntem», que ens ajudarà a establir els coneixements previs de l'alumnat i els seus interessos.

Les pàgines següents desenvolupen els continguts que hem esmentat abans. Entre aquestes, cal destacar la secció «Escoltem i parlem», en què es treballa la comprensió i l'expressió orals per mitjà d'un àudio o d'un vídeo, sempre relacionat amb el fil temàtic de la seqüència, i també els apartats «Ens divertim llegint», «Escrivim» i «En equip!», tots tres estretament relacionats i que desemboquen en un repte final; en aquest cas, l'elaboració d'un dossier de receptes saludables.

B. TEMES TRANSVERSALS

Com ja hem esmentat més amunt, el tema fonamental de la seqüència didàctica és l'alimentació saludable i el rebuig del menjar processat, font de malalties tan greus i generalitzades com l'obesitat, però també s'hi treballa la companyonia, el respecte, la imaginació, la creativitat, la col·laboració entre companys i companyes, i la capacitat d'arribar a acords.

El tractament integrat de llengües es reflecteix, sobretot, en la secció «Seguim les normes», en què s'indiquen les diferències més destacades entre valencià i castellà pel que fa a l'alfabet.

C. CONEIXEMENTS PREVIS

L'alumnat de tercer comença ara el segon cicle d'Educació Primària; per tant, la majoria ja deu haver assolit els coneixements del curs anterior. En aquesta seqüència didàctica és important recordar l'estructura d'un text instructiu i aprofundir-hi perquè, com hem dit en la introducció, el repte final és redactar un dossier de receptes de cuina. Ja deuen tindre interioritzades, també, nocions bàsiques sobre l'ordenació alfabètica, que ací es tracta de manera més àmplia, i sobre l'agrupació de paraules segons el seu significat, ja que s'hi treballen els camps semàntics.

A més, també convé aprofitar els hàbits de treball i de convivència que ja han adquirit en cursos anteriors i promoure el treball cooperatiu en grup o en parella, ben presents en tot el llibre.

D. APRENTATGE COOPERATIU

En aquesta seqüència didàctica s'apliquen diverses tècniques d'aprenentatge cooperatiu, però de manera senzilla i adaptades al nivell del cicle escolar. Així, les taules redones, el debat, les parelles comparteixen, la lectura compartida, el full giratori, els caps emparellats o el puzzle d'Aronson es poden aplicar en moltes activitats d'«A menjar sa!».

E. TEMPORALITZACIÓ RECOMANADA

	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
1a setmana				
2a setmana				
3a setmana				
4a setmana				

F. RECURSOS I MATERIALS

- Versió digital del llibre (www.blinklearning.com).
- Recursos sonors i audiovisuals.
- Activitats digitals (ISpring, Genially i Kahoot).
- Quadern de llengua, que es ven per separat.
- Fitxes d'atenció a la diversitat (profes.bromera.com).
- Rúbrica d'avaluació competencial descarregable en el llibre digital.

G. ITINERARI DE LECTURA

Per a complementar el tema de la nostra seqüència didàctica, a banda del llibre del qual està extreta la lectura inicial, *A menjar toca!*, de Víctor Raga, podem recomanar al nostre alumnat la lectura de *Hansel i Gretel i altres contes populars*, dels germans Grimm, en la versió de Josep Franco. Hi trobem la història de dos germans seduïts pel xocolate, entre altres contes, que podem aprofitar per a parlar de l'abús de dolços i com són de perjudicials per a la salut. A més, també els podem suggerir *La història de Vilafartera*, de Vicent Marçà, un llibre en què es tracta, d'una manera divertida, la importància d'una alimentació variada i equilibrada i, també, de l'aigua, imprescindible per a l'agricultura i la vida de tots els éssers vius. Tot tres llibres han estat publicats per Bromera.

H. CONCRECIÓ CURRICULAR

 Podeu descarregar la taula de programació de la seqüència didàctica en format editable accedint a la versió digital de la guia (www.blinklearning.com) o des de l'Espai del professorat del web de Bromera (profes.bromera.com).

I. AVALUACIÓ COMPETENCIAL

 Les seccions del llibre de l'alumnat marcades amb la icona d'avaluació competencial són avaluable amb l'ajuda de la rúbrica que podeu descarregar en la versió digital del llibre (www.blinklearning.com). D'aquesta manera, es garanteix una avaluació contínua de les competències específiques de la matèria de manera senzilla.

Ens preguntem

Helena no suporta la manera de menjar de Martí i és que no és gens bona per a la salut.

Aquesta **situació d'aprenentatge inicial** permet que l'alumnat reflexioni sobre els seus hàbits d'alimentació i també que recorde com és una dieta sana i com és d'important per a la prevenció d'algunes malalties. Per a l'alumnat és tan important com per a Helena o més bé es guien per les seues apetències com fa Martí? La situació també ens serveix per a introduir el gènere discursiu de la seqüència didàctica: la recepta.

Sabers bàsics

- Comprensió oral.
- Comprensió lectora.
- Interacció oral.
- Identificació d'elements paratextuals.
- Discriminació de paraules i d'expressions pel context.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.

Redó com el plat saludable

Hi ha tres coses en la vida que em **trauen de polleguera**: la primera, les divisions amb decimals; la segona, la neteja anual de les dents, i la tercera, el forat dels dònuts de xocolata. Però encara hi ha una quarta cosa que em fa enrabiar més, i és que Helena em diga *preciositat* i em vulga fer de mare. Ja és prou pesat haver d'aguantar-la cada dia a classe. Damunt, vivim a la mateixa finca i sempre anem junts a tot arreu. Però no soc el seu osset de peluix, i hi ha coses que no estic disposat a tolerar. Em diuen Martí, amb accent a la *i*. Ni Tinet, ni Tino, ni molt menys *preciositat*.

Un dia vam quedar a casa del senyor Cantalombardi perquè l'home ens estava ensenyant els passos de la jota. Sabeu què és una jota, no? No parle de la lletra de l'abecedari, sinó d'un ball tradicional que es diu així: la jota. Al final de curs farem una funció escolar i Helena i jo hem de fer de parella de ball. Parella de ball, eh?, res de nòvios! Ecs!

Que qui és el senyor Cantalombardi? Bona pregunta. És un home major, ja jubilat, que viu a l'àtic de la nostra finca. Abans de conèixer-lo em pensava que era l'home del sac, però després vam descobrir que era una mena de científic, un tipus un poc estrany que sap de tot, de cuina i de **solfa**, tant pot guisar un arròs caldós com tocar la pandereta.

A mi m'encanta berenar assegut al sofà balanci de la seua terrassa. No hi ha res millor que beure una botella de litre i mig de cola i menjar un paquet de papes familiar i una caixa de xocolatines mentre ells parlen i **xarren pels colzes**. Això és la bona vida, sí, senyor!

Però, com sempre, Helena ho ha d'**espatllar** tot. Aquell dia estàvem berenant tan tranquils i **de colp i repent** la *Totm'hoseperquesoclamardellesta* m'amolla:

–Et posaràs malalt de la panxa si no pares de menjar creïlles fregides i bombons de xocolata. És una barreja fatal. Però fatal fatal.

«Fatal», sí, fatal de la botiga del poal.

Ens preguntem

- Què és per a vosaltres una dieta saludable?
- En quins tipus de textos es pot parlar del menjar?

Suggeriments didàctics

Comencem un curs nou i canviem, també, de cicle de Primària. Amb companys i companyes nous i uns altres de coneguts, potser fins i tot amb docents diferents, s'obri la porta a un munt de possibilitats vitals i educatives: experiències, descobertes, sensacions, relacions i coneixements.

Totes les seqüències didàctiques del nostre llibre comencen amb una lectura inicial escrita i, també, locutada que ens introdueix el tema de cada una. En aquesta primera, l'alimentació saludable ens servirà de fil conductor per a tractar la resta de continguts.

Abans de començar a treballar la lectura i la il·lustració que l'acompanya (també present en totes les seqüències didàctiques), identificarem quins són els coneixements previs i els interessos del nostre alumnat relacionats amb el tema corresponent per mitjà de l'apartat «Ens preguntem». Aquest apartat apareix sempre en les primeres planes de cada seqüència didàctica.

A les preguntes que proposem, en podem afegir d'altres, com ara: «Heu sentit parlar de la dieta mediterrània?», «En què consisteix?», «Sabríeu explicar què és el menjar ràpid?», «Per què penseu que també se l'anomena "menjar porqueria"?».

–Que no has sentit parlar de la propietat commutativa? –vaig protestar, i se'm va escapar un rotet–. Tots els aliments es mesclen a l'estómac, i l'ordre amb què arriben allí dins no altera el resultat de la digestió.

–Sí, tu fes broma d'això, però quan voldràs no podràs.

–Tu no ets ma mare, Helena. Res t'importa si em farte de creïlles fregides o si... –se'm va escapar un altre rotet.

–O si et beus quatre gots de cola i t'unfles com un globus i al final rebentes.

–Què passa, tinc set!

–I per què no beus aigua?

–Perquè m'agrada més la cola.

–No podràs ballar la jota si no pares de **fartar**.

–I què? No m'agrada ballar. Ni la jota, ni la pe ni la hac intercalada.

La discussió havia pujat de to i el senyor Cantalombardi es va posar pel mig.

–Vinga, pareu d'**estralejar**, que **sembleu el gat i el gos**.

El senyor Cantalombardi em va posar la mà al muscle:

–Helena té raó, Martí. No cauràs malalt per prendre de tant en tant un refresc, però convé evitar-ho. Entre altres coses, una dieta desequilibrada pot provocar obesitat.

VÍCTOR RAGA. *A menjar toca!* Bromera (adaptació)

3 SALUT
I BENESTAR

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Reflexionem sobre com podem disminuir el risc de patir malalties derivades de mals hàbits, com ara les coronàries i el càncer. És important que cuidem la dieta, fem esport i evitem hàbits tòxics. A més, hi ha certes mesures que podem prendre per a evitar les malalties transmissibles, com per exemple els virus respiratoris.

TIL I TILC

Tant la lectura com la il·lustració inicials ens acosten a la matèria de Coneixement del Medi. Podem incorporar també el tractament integrat de llengües marcant, per exemple, algunes diferències senzilles entre el valencià i el castellà pel que fa a l'ús dels signes d'interrogació i d'exclamació o el de les onomatopeies.

Suggeriments didàctics

- Una bona manera de començar a treballar el fragment és fer que l'alumnat el llija individualment en silenci mentre l'escolta i, en acabant, fer-ne una lectura compartida per a fomentar el treball en equip i l'escolta activa. Atés que encara són menuts, els direm que, quan hagen d'explicar el fragment que acaben de llegir, ho facen en poques paraules, de manera senzilla.
- Com que la il·lustració ens serveix per a complementar el text, constitueix un bon resum visual del fragment; per tant, és important que s'hi fixen o, fins i tot, que la treballem abans de començar a llegir, ja que ens pot ajudar a fer més amena i comprensible la lectura posterior.
- És recomanable que els parlem sobre els hàbits d'alimentació saludable, que els indiquem que és fonamental seguir una dieta sana i practicar esport per a sentir-nos bé i previndre malalties, com la que s'esmenta en el text.
- També els podem assenyalar que es fixen en les paraules i en les expressions destacades perquè, en la pàgina següent, se'ls demanarà que comenten què signifiquen.

Sabers bàsics

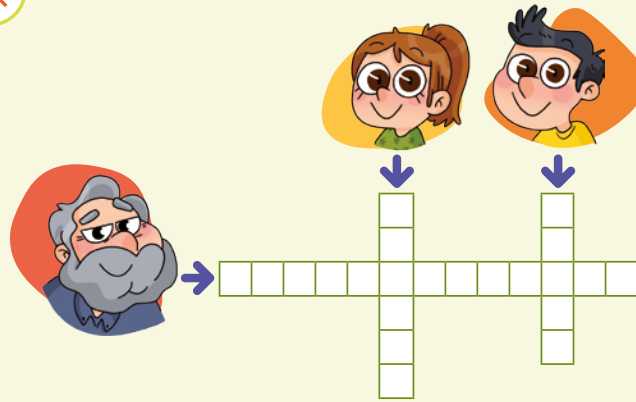
- Identificació d'elements paratextuals.
- Comprensió lectora.
- Interacció i expressió orals.
- Comprensió i aplicació del concepte del camp semàntic.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Plurilingüe.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.

1. Completa amb els noms dels personatges de la lectura.

2. Contesta aquestes preguntes sobre el fragment.

- Qui n'és el protagonista?
- Qui narra els fets?
- Quan i on ocorre el que es relata?

3. Quina relació hi ha entre els dos joves? Marca les correctes.

- Són nòvios.
 Són companys de classe.
- Són veïns.
 Són parella de ball.

4. A què es dedica l'home que viu a l'àtic?

5. Comenteu el significat de les expressions destacades en la lectura.

6. Quina relació teniu amb el vostre veïnat? És important conèixer els veïns i les veïnes? Per què?

7. Què podem aprendre de les persones majors? Anoteu-ho, per torns, en un full giratori.

12 dotze

Suggeriments didàctics

- En «Llegim i comprenem» treballem la comprensió lectora per mitjà de tres apartats que apareixen en totes les seqüències didàctiques i que presenten la mateixa estructura. En primer lloc, hi ha preguntes d'observació (icona lupa); en segon lloc, preguntes de comprensió del text (icona bombeta), i finalment, qüestions sobre valors i emocions a partir del tema de la lectura (icona cor).
- Com a complement de les activitats d'observació, els podem proposar que juguen, per parelles, a endevinar algun element de la il·lustració inicial. Un membre de la parella diu la lletra inicial i l'altre membre l'ha d'endevinar. Avancem, així, un dels continguts de la seqüència didàctica, l'abecedari.
- L'activitat 5, la podem enriquir indicant-los quin és l'equivalent en castellà d'algunes de les paraules i de les frases fetes destacades, i comentant-los que, en alguns casos, no es pot traduir paraula per paraula. Seria el cas, per exemple, de *traure de polleguera* ('sacar de quicio') o *de colp i repent* ('de repente' o 'de golpe y porrazo').

El camp semàntic

1. Com agruparies les paraules següents?

zeta creïlles bombons jota dònuts pe hac arròs

Els conjunts de paraules que es relacionen entre si perquè fan referència a una mateixa idea formen **camps semàntics**. Les creïlles, els bombons, els dònuts i l'arròs pertanyen al camp semàntic dels aliments, i la zeta, la pe, la hac i la jota pertanyen al camp semàntic de les lletres.

2. A quin camp semàntic pertanyen aquests noms?

trompeta piano dolçaina oboé tabalet acordió

3. Relaciona cada imatge amb el camp semàntic a què pertany.

Flors

Vehicles

Material escolar

4. Escriuiu els noms de sis esports, sis tipus de cases i sis animals mamífers.

tretze 13

Solucions de la pàgina 12

1. Cantalombardi. Helena. Martí.
2. a) Martí. b) Martí. c) Un dia a l'hora de berenar a la terrassa de la casa del senyor Cantalombardi.
3. Són veïns, companys de classe i parella de ball.
4. És una mena de científic ja jubilat.
5. **Traure de polleguera:** irritar, fer perdre la calma. **Solfa (saber de):** saber de tot. **Xarrar pels colzes:** xarrar molt o massa. **Espatlar:** fer malbé, alterar la bona marxa d'una cosa. **De colp i repent:** de sobte, de manera sobtada. **Fartar:** menjar excessivament. **Estralejar:** discutir. **Semblar el gat i el gos:** barallar-se contínuament.
6. Resposta oberta.
7. Resposta oberta.

Solucions de la pàgina 13

1. Lletres: zeta, jota, pe, hac. / Aliments: creïlles, bombons, dònuts, arròs.
2. Instruments musicals.
3. **Flors:** margarida, tulipa, rosa. **Vehicles:** bicicleta, patinet, motocicleta. **Material escolar:** llapis, llibreta, goma d'esborrar.
4. Resposta oberta.

Suggeriments didàctics

- Ens haurem d'assegurar que tots els xiquets i les xiquetes comprenen què és un camp semàntic, ja que es tracta del primer concepte lingüístic abstracte que s'ensenyarà aquest curs. Per a complementar les activitats del llibre de l'alumnat, podem fer el joc de formar grups de paraules amb objectes de la classe, de mobles, de dependències de l'escola, d'assignatures o de peces de roba.
- Podem aprofitar l'activitat 2 per a ensenyar-los imatges de cada instrument musical i jugar a endevinar quin és quin. També els podem preguntar si hi ha algú que en toque algun i que ens explique com és.
- L'activitat 3 la podem fer més participativa plantejant-la en parella (les parelles comparteixen). Primer es resol individualment i, després, es compara en parella. També podem completar-la fent que els xiquets i les xiquetes indiquen més paraules de cada camp semàntic.

Aprentatge cooperatiu

Les activitats orals es poden treballar per mitjà de la taula redona; les dues de grup, mitjançant el full giratori.

TIL i TILC

La part del camp semàntic ens permet introduir vocabulari de Coneixement del Medi i de Música. També podem treballar el TIL en l'activitat 5 de la pàgina 12 comparant frases fetes en valencià i en castellà.

Sabers bàsics

- Comprensió de textos orals.
- Interacció oral.
- Identificació de les parts d'una ressenya.
- Comprensió del concepte de nom.
- Distinció entre noms comuns i noms propis.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.
- Emprenedora.

1. Quins d'aquests llibres pertanyen a la mateixa col·lecció? Com ho heu sabut?

2. Mireu i escolteu aquesta ressenya sobre *A menjar toca!* i contesteu.

- Com es diu la xiqueta que fa la ressenya?
- Segons ella, quin personatge és un poquet punxa?
- Per què no li agrada el dibuix de la pàgina que mostra?
- Què li agrada més del llibre?

3. De quines parts consta la ressenya?

4. Imagineu que heu de fer un vídeo com el que heu vist.

- Quines coses faríeu com la xiqueta?
- Quines coses canviariéu?

5. Quins són els vostres plats preferits?

6. Coneixeu plats d'altres cultures? Quins?

7. Quins plats inclouríeu en un menú saludable?

Suggeriments didàctics

- En aquesta secció, «Escoltem i parlem», treballem l'expressió i la comprensió orals per mitjà d'un recurs audiovisual. En aquest cas, els alumnes i les alumnes hauran de mirar un vídeo en què una xiqueta fa una ressenya sobre l'obra *A menjar toca!*, llibre del qual s'ha extret el fragment de la lectura inicial. Continuem treballant, doncs, el tema de la seqüència didàctica i introduïm el concepte de ressenya, un dels reptes a què s'haurà d'enfrontar l'alumnat en la unitat 3.
- De la mateixa manera que en l'apartat «Llegim i comprenem», en aquest hi ha tres seccions: observació, comprensió oral i treball de valors i d'emocions a partir del tema de la seqüència didàctica.
- Podem complementar el fil conductor temàtic parlant-los del plat de Harvard com a model que cal seguir a l'hora de dissenyar un plat equilibrat des del punt de vista nutricional i mostrar-los-en alguna imatge perquè se'n facen una idea i tinguen un exemple per a elaborar el menú saludable de l'activitat 7.

Les classes de paraules: el nom

Per a parlar en qualsevol idioma, usem diferents classes de paraules segons la funció que fan. Per a descriure, per exemple, fem servir **adjectius** (fatal, alt, ràpid). Per a indicar accions, usem **verbs** (ballar, riure, menjar). I per a anomenar persones, coses, plantes, animals, etc., usem **noms** (Helena, creïlla, formiga).

1. Observa el dibuix i completa el quadre en la llibreta.

Persones	Animals	Plantes	Coses
	gos		

Els noms poden ser **comuns** o **propis**. Són comuns quan es refereixen a les coses en general (xiquet, gossa, poble) i propis quan fan referència a una persona, un animal o un lloc concrets (Martí, Espurna, Xàbia).

2. En un full giratori anoteu, per torns, noms propis de...

- Persones → Anna, ...
- Països → Portugal, ...
- Animals → Pinyol, ...
- Rius → Xúquer, ...

quinze 15

Suggeriments didàctics

- Convé fer-los veure que en el primer quadre de teoria s'expliquen les principals classes de paraules de manera breu i que, com que en aquesta seqüència ens centrarem en el nom, l'activitat posterior està relacionada amb aquesta categoria gramatical en concret. En el segon requadre s'explica la diferència entre noms comuns i propis, teoria que hauran d'aplicar per a resoldre l'activitat 2 en grup.
- Abans de començar a fer les activitats podem conversar amb els xiquets i les xiquetes sobre la importància de conèixer els noms de les coses, de les persones, de les plantes o dels animals per a desenvolupar-nos en el nostre dia a dia.
- Pel que fa a l'activitat 1, podem ajudar-los una mica a identificar certs dibuixos, com ara el julivert, indicant-los que és una planta que s'usa per a fer salses, com la picadeta que s'afeg a la sépia, i que s'acostuma a oferir en moltes pescateries.

Solucions de la pàgina 14

1. Bufa, quin paisatge!, A menjar toca!, Ara sí que m'has tocat el nas! / Pel disseny de les cobertes i pels protagonistes que hi apareixen, sempre els mateixos: el senyor Cantalombardi, Helena i Martí.
2. Rocío. / Helena. / Perquè hi apareix Martí menjant malament, és a dir, consumint menjar processat i ensucrat: creïlles fregides industrials i dos litres de refresc de cola. / La part en què menja de manera sana, perquè menjar sa és molt important per a la nostra salut.
3. 1. Presentació del llibre i dels protagonistes. 2. Tema i argument del llibre. 3. Valoració personal i recomanacions.
- 4 a 7. Resposta oberta.

Solucions de la pàgina 15

1. **Persones:** dona, home, xiqueta, xiquet. / **Animals:** gos, gat. / **Plantes:** cactus, julivert. / **Coses:** forn, forqueta, cullera, test, got, banc, armari, nevera, quadre, taula, plat, safata, manyopla, tamboret...
2. Resposta oberta. Exemple de resposta: **Persones** → Anna, Marta, Andreu, Sergi, ... / **Animals** → Pinyol, Poma, Pruna, Nuba... / **Països** → Portugal, França, el Brasil, Itàlia... / **Rius** → Xúquer, Segura, Túria, Ebre...

Aprentatge cooperatiu

Les activitats orals es poden treballar en una taula redona o per parelles. En l'activitat 2 de la pàgina 15 fem servir el full giratori.

TIL i TILC

La reflexió sobre l'alimentació saludable i els noms propis de països i rius ens aproximen a l'àrea de Coneixement del Medi.

Sabers bàsics

- Coneixement de l'alfabet.
- Identificació d'un diccionari.
- Ordenació alfabètica de paraules.
- Comprensió oral.
- Correcció gramatical.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Plurilingüe.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.

L'abecedari

1. Llig l'abecedari i escriu en el quadern una paraula que continga cada una de les lletres.

Lletra	Nom	Exemple
A a	a	
B b	be	
C c	ce	
D d	de	
E e	e	
F f	efe	
G g	ge	
H h	hac	
I i	i	
J j	jota	
K k	ca	kiwi
L l	ele	
M m	eme	

Lletra	Nom	Exemple
N n	ene	
O o	o	
P p	pe	
Q q	cu	
R r	erre	
S s	esse	
T t	te	
U u	u	
V v	ve	
W w	ve doble	web
X x	ics	
Y y	i grega	Nova York
Z z	zeta	

La **ce trencada** és el nom de la lletra **c** quan porta el signe **,** (**ç**). En valencià, a diferència del castellà, la lletra **ñ** no existeix.

Em diuen erre, a, cu, u, e, ele, és a dir, Raquel. I a tu?

2. Escriu el teu nom i el de dos amics o amigues seguint l'exemple de Raquel.

3. Formeu, en dos minuts, tantes paraules com pugueu fent servir les lletres següents. Han de tindre, com a mínim, tres lletres.

e t o a n u l d a g r i

Les paraules **abecedari** i **alfabet** són **sinònimes**.

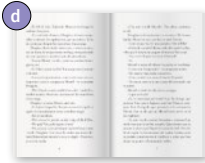
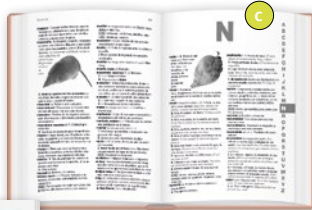
Suggeriments didàctics

- Una bona manera d'estudiar l'abecedari és comparant-lo amb el del castellà i remarcant, especialment, la diferència que s'indica en la teoria pel que fa a les lletres **ç** i **ñ**. També podem demanar als xiquets i a les xiquetes d'altres nacionalitats, si n'hi ha a classe, que ens parlen un poc sobre el seu alfabet, quines lletres inclou, quin tipus d'escriptura i si els va resultar difícil aprendre la nostra llengua.
- Si la diversitat d'alumnes ens ho permet, podem proposar-los que, per grups, retolen de manera creativa en una cartolina els diferents abecedaris de totes les llengües de la classe amb exemples de paraules, seguint l'estructura de l'activitat 1, per exemple. Després, podem penjar-los en alguna paret de l'aula.
- Encara que l'activitat 3 està plantejada per a fer-la oralment, podem, si convé, convertir-la en escrita emprant la tècnica del full giratori.
- Podem aprofitar l'últim quadre de teoria per a introduir breument el concepte de sinonímia, que s'estudiarà en la següent seqüència didàctica.

El diccionari

4. Observa les publicacions i indica quina és un diccionari. Com ho has sabut?

Un **diccionari** és un llibre en què s'explica el significat de les paraules d'un idioma. Les paraules que conté estan ordenades alfabèticament.

També hi ha **diccionaris digitals** en internet. En aquest cas, per a trobar una paraula, simplement hem d'escriure-la en la casella de buscar.

5. Ordena les paraules següents tal com les trobaries en un diccionari.

Quan diverses paraules comencen per la mateixa lletra, ens fixem en la segona. Si les dues lletres són iguals, ens fixem en la tercera. I així successivament.

6. Ordena alfabèticament les paraules següents.

mar mansió màquina màgia malaltia mapa

Dictat

7. Escriu el dictat.
• Tria quatre paraules del dictat i ordena-les alfabèticament.

Solucions de la pàgina 16

1. Resposta oberta. Exemple de resposta: **abella, bes, cera, dent, espinac, foca, gelat, hora, illa, jaqueta, kiwi, lupa, mà, nou, oliva, peu, caqui, raïm, safà, taca, cuc, vaca, web, xarop, Nova York, zebra.**
2. Resposta oberta. Ajudarem, especialment, els alumnes que tinguen amics i amigues amb noms estrangers o que incloguen alguna grafia inexistent en valencià.
3. Resposta oberta. Exemple de resposta: **data, dit, dàtil, riu, gat, aigua, net, gala, gran, dur...**

Solucions de la pàgina 17

4. Opció c), perquè hi apareixen una sèrie de paraules ordenades alfabèticament i, al costat, s'explica quin n'és el significat.
5. Bajoca, dàtil, farina, julivert, lletuga, mandarina, ou, préssec, rave, safanòria, tomaca, vedella. Podem aprofitar el moment per a explicar què signifiquen algunes d'aquestes paraules, les que pugen ser més desconegudes per a l'alumnat, com ara *lletuga*, *préssec*, *rave* o *safanòria*.
6. Màgia, malaltia, mansió, mapa, màquina, mar.
7. **Dictat.** Si per a menjar-te la sopa utilitzes la forqueta, deixaràs el plat ben ple i ben buida la panxeta.

Aprenentatge cooperatiu

Per a fer l'activitat 3 es pot utilitzar la tècnica del full giratori i aplicar la de les parelles comparteixen en la 5 i la 6.

TIL i TILC

En aquest apartat treballarem el TIL a través de la comparació dels alfabetos del valencià i del castellà, i també d'altres llengües que puga parlar el nostre alumnat.

Suggeriments didàctics

- Per a ampliar el contingut del diccionari, podem mostrar-ne uns quants de diferents tipus (d'imatges, escolars, d'altres llengües) i jugar a algun joc, com ara ordenar alfabèticament els noms o els cognoms de tota la classe, o fer una llista amb els seus aliments preferits i ordenar-la. Si n'hi haguera de repetits, podrien dir altres noms d'aliments que els vinguen al cap.
- També podem treballar els diccionaris en línia i ensenyar-los com s'hi busquen les paraules, per exemple, en el DIDAC o en el Diccionari normatiu de l'AVL. Després, els podem proposar que ho facen ells, i que hi cerquen noms comuns i es fixen en el tipus de paraula amb què comença la definició (un altre nom comú) perquè els puguem identificar fàcilment quan duguen a terme la cerca.
- Comentarem que definir una paraula és explicar-ne el significat. Podem jugar a fer definicions senzilles d'algun nom. L'activitat es pot plantejar per parelles o en grup: un membre diu un nom i la parella (o la resta de membres, segons la dinàmica escollida) l'ha de definir.

Sabers bàsics

- Comprensió de textos orals i escrits.
- Lectura de textos escrits.
- Interacció oral.
- Identificació de textos instructius per mitjà d'una recepta de cuina.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Plurilingüe.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Emprenedora.

Berenars divertits amb fruites

1 Ens mengem un mussol

Amb la fruita es poden fer mil dibuixos! Ací farem un mussol. Només hem de tallar la fruita amb les formes dels ulls, les ales, el nas i el cos. Per a fer el mussol, utilitzem kiwi, maduixa, bresquilla i poma. I després només queda menjar!

2 Fem volar un plàtan

Convertim un plàtan en avió. Afegim al plat una mica de brull o formatge en crema i decorem l'avió al nostre gust, per exemple, amb fruites roges menudes.

3 Creem flors de maduixa

Les flors són ben boniques i també poden estar molt bones. Per a aquesta recepta, utilitzem maduixa, kiwi i hi afegim un *pancake*. Fins i tot podem fer-li una cara! Posem nabius per a fer els ulls i el nas.

4 Tastem plàtans i creps

Combinem fruita i creps també? Amb aquest berenar prenem com a base una crep i damunt afegim rodanxes de plàtan. Saludable i ben bo!

Font: sortirambnens.com (adaptació)

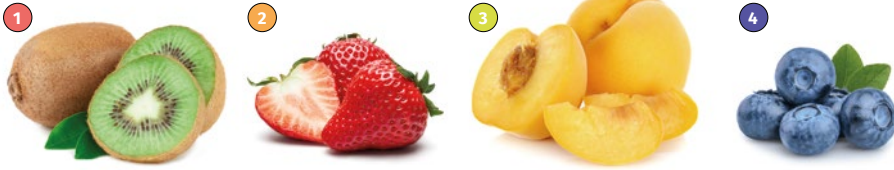
Suggeriments didàctics

- L'objectiu d'aquest apartat és el de presentar diverses tipologies textuals, però des d'una perspectiva lúdica, abans de passar a fer-ne una explicació teòrica. Aquesta explicació, que es fa en l'apartat següent, es materialitza en el repte en equip, que completa aquest bloc de continguts.
- En aquesta pàgina s'ha decidit incloure quatre receptes diferents, però que no estan estructurades de manera canònica. Com que la nostra finalitat és presentar-les de manera divertida, canviem la típica enumeració d'ingredients i de passos de preparació per textos breus acompanyats de fotos amb el resultat final.
- Enllacem ací també amb el tema de la seqüència didàctica i mostrem berenars ben sans i divertits en què la base són les fruites naturals.
- Tal com hem fet en la lectura inicial, en l'apartat «Ens divertim llegint» també podem aplicar la tècnica de la lectura compartida i inventar-nos altres exemples de berenars sans.

1. Comenteu què tenen en comú tots els berenars.

2. Indica el nom de cada fruita.

3. Marca verdader o fals.

El plàtan s'usa en les receptes 2 i 4.

El kiwi es fa servir només en la recepta 1.

En una de les receptes es construeix un mitjà de transport.

V	F
☐	☐
☐	☐
☐	☐

4. Contesta les preguntes.

- Quin ingredient s'utilitza en la recepta 2 per a fer els núvols?
- Quin ingredient es fa servir en la recepta 1 per a fer les ales?

5. Encercla els ingredients que no s'utilitzen en les receptes anteriors.

6. Raoneu quins dels ingredients que heu encerclat podrien usar-se en les receptes i quines parts podríem formar amb aquests productes. Anoteu-ho i poseu-ho en comú amb la classe.

dènou 19

Solucions de la pàgina 19

- Resposta oberta. Exemple de resposta: que s'hi fa servir, com a base, fruita natural; que són saludables; que es presenten muntant els diferents ingredients per mitjà de formes divertides (animals, flors, avions o caretes)...
1. Kiwi. 2. Maduixa. 3. Bresquilla. 4. Nabiu.
- V, F, V.
- a) Brull o formatge en crema. b) Bresquilla.
- Meló, pera, raïm, cirera, taronja.
- Resposta oberta.

Aprentatge cooperatiu

Per a llegir les receptes podem aplicar la tècnica de la lectura compartida. La primera part de l'activitat 6, la podem dur a terme amb la tècnica del full giratori.

TIL i TILC

Tornem a enllaçar amb Coneixement del Medi (alimentació saludable) i el tractament integrat de llengües. En aquest últim cas, per mitjà de la paraula anglesa *pancake*, que equivaldria a la nostra crep, però més gruixuda i esponjosa que la tradicional, i que s'ha adaptat al valencià com a «crep americana», ja que és típica d'Amèrica del Nord.

Suggeriments didàctics

- Les activitats d'aquesta pàgina fan referència als textos anteriors i ens serveixen per a treballar la comprensió escrita i la reflexió, i per a preparar l'alumnat per tal de passar a la part més teòrica que hi ha en la pàgina següent.
- Una activitat amena i interessant pot ser veure el capítol «Gelats de fruita» del programa *La Colla Tutorial* que podeu trobar en el web d'À Punt i que dura uns tres minuts i mig. Al setembre encara fa bon oratge i abelleix molt prendre un gelat saludable!
- Continuant amb el caràcter lúdic d'aquest apartat, podem preparar la representació d'una escena teatral breu i senzilla en què tota la classe es repartisca diferents rols dins d'un mercat. Els clients hi van per comprar productes per a fer els seus berenars saludables. També hi poden aparèixer parades amb tallers de cuina en què s'explique com es prepara un plat determinat, amb la condició que sempre siga ben saludable.

Sabers bàsics

- Expressió escrita.
- Reconeixement de la tipologia textual instructiva.
- Foment de la creativitat.
- Aplicació de models textuais.
- Ús d'elements gràfics o visuals.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Emprenedora.

La recepta

Els textos anteriors formen part d'un blog i donen idees per a fer berenars originals amb fruites, però si volem conèixer les instruccions detallades de la manera de preparar un plat, hem de buscar-ne la **recepta**.

1. Completa la llista d'ingredients per a fer *pancakes* de plàtan.

Per a la pasta

- Un madur.
- Un
- Mig got de
- Mig got de farina.
- Una culleradeta de en pols.
- Mantega.

Per a acompanyar

- Un plàtan a rodanxes.
- Un natural.
- Mermelada de nabius.

2. Ordena els passos per a elaborar els *pancakes* de plàtan.

- Després, calfa un poc de mantega en una paella antiadherent a foc mitjà. Quan s'haja desfet, torca'n l'excés amb un paper de cuina.
- En un bol, xafa el plàtan madur amb una forqueta, afegim l'ou i el mig got de llet, i mescla-ho amb un batedor.
- Quan comencen a aparèixer bambolletes a la part de dalt, pega-li la volta. En pocs segons, tindràs el primer *pancake*!
- A continuació, aboca la farina i el rent, i acaba de fer la mescla.
- Tot seguit, posa mig cullerot de mescla a la paella. Quan les vores del *pancake* no estiguen lluentes, assegura't amb una paleta que no s'apega.

Consells

- El pas número 3 s'ha de repetir abans de cada *pancake*.
- Normalment, el segon *pancake* ix millor que el primer, no patisques!

20 vint

Suggeriments didàctics

- Continuem treballant la tipologia textual de la seqüència didàctica: el text instructiu. Ara introduïm un quadre molt breu de teoria i, en lloc d'explicar detalladament els passos que cal seguir per a redactar una recepta, n'exemplifiquem de manera pràctica i visual un model, el d'uns *pancakes* de plàtan, que l'alumnat haurà de completar i ordenar.
- Seria convenient que, a mesura que es fan les activitats, anem dient-los que es fixen en la manera de disposar les parts de la recepta: 1. Indicació dels ingredients i de les quantitats. 2. Passos que cal seguir per a preparar el nostre plat. 3. Inclusió d'una foto amb el plat muntat. Cal indicar-los que han d'escriure els passos de la preparació per ordre, bé utilitzant verbs en segona persona del singular o del plural, o bé en primera del plural, i sempre en imperatiu.
- Els podem indicar que observen que, en la part dels passos, és important que ordenen les instruccions amb expressions que connecten un pas amb l'altre, com ara *després*, *a continuació*, *tot seguit*, *quan ja estiga cuit*, *una vegada bullit*...

El dossier de les receptes saludables

En aquesta unitat hem vist un exemple de com no s'ha de menjar (recordeu què berenava Martí?), però també diverses propostes de plats sans. Us proposem ara que elaboreu dossiers amb receptes bones per a la salut.

1. En equips de quatre, elaboreu alguns dels berenars amb fruites que heu vist. Podeu fer-ho fora de l'horari escolar.
2. Inventeu altres berenars divertits o busqueu-ne més exemples en internet o en revistes.
3. Feu fotos del procés i del resultat.

4. Repartiu-vos els rols següents i confeccioneu un dossier amb les vostres receptes.

	Tasca	Funció	Qui ho farà?
1	Redactar	Escriure les receptes pas a pas.	
2	Il·lustrar	Aportar fotografies, dibuixos o retalls.	
3	Revisar	Comprovar que les receptes tenen les parts que toca (ingredients i preparació), que els passos estan ordenats i que s'usen els verbs correctament.	
4	Muntar	Ajuntar en un mateix dossier els textos i el material gràfic. Posar-ne el títol, els noms dels membres i decorar-lo.	

5. Presenteu el dossier a la classe. En acabant, arxiveu-lo en el portafolis.

vint-i-u 21

Solucions de la pàgina 20

1. Per a la pasta: un **plàtan** madur, un **ou**, mig got de **llet**, una culleradeta de **rent** en pols. / Per a acompanyar: un **iogurt** natural.
2. 3, 1, 5, 2, 4.

Aprentatge cooperatiu

L'activitat 2 es pot treballar per mitjà de la tècnica dels caps emparellats. El repte es treballa en equip mitjançant una adaptació del puzzle d'Aronson, en què els membres no es reparteixen un tema en quatre parts, sinó les tasques i els rols.

TIL i TILC

El repte en equip està relacionat amb l'àrea d'Educació Artística.

Suggeriments didàctics

- En aquest apartat es planteja sempre un repte en equip que treballa els continguts de la seqüència didàctica (en aquest cas, el tipus de text i l'alimentació), però que va variant en cada una perquè no resulte repetitiu.
- En la primera seqüència del llibre, doncs, l'objectiu és que els xiquets i les xiquetes elaboren a casa els berenars amb fruites que han vist i que en facen un dossier amb fotografies i instruccions. També hi ha la possibilitat que n'inventen de nous; per tant, a més dels continguts que hem esmentat abans, també s'hi treballa la creativitat, ja que poden presentar berenars originals i decorar el dossier i il·lustrar-lo.
- És important que cada membre de l'equip tinga clara quina és la seua funció perquè tot el món hi participe d'una manera adequada. Convé que els expliquem que el pas 4 és fonamental per a treballar en equip.
- Al final, se'ls demana que presenten el treball i que l'arxiven en el seu portafolis.

Sabers bàsics

- Repàs de continguts.
- Autoavaluació personal.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- STEM.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Consciència i expressió culturals.
- Emprenedora.

1. Troba en aquest text sobre la lectura inicial tres noms propis i sis noms comuns.

El senyor Cantalombardi viu a l'edifici de Martí i Helena, en un pis ple d'aparells científics. De fet, sap tantes coses que Martí encara no té clar si en el passat va treballar de professor, d'espia o de venedor de formatges i xoriços.

Per això, quan veu que Martí comença a afartar-se de dolços, els explica que menjar massa i malament pot ser tan perjudicial per a la salut com la falta de menjar. Per sort, fer-ho d'una manera saludable és més fàcil del que pareix. Vols descobrir com aconseguir-ho?

2. Localitza en el fragment anterior les paraules relacionades amb el camp semàntic dels oficis.

3. Anota les paraules que formen part dels camps semàntics següents.

- Els mesos de l'any.
- Els dies de la setmana.
- Les estacions.
- Les assignatures de 3r.

4. En quin ordre trobaries aquestes paraules en un diccionari?

meló poma pera kiwi raïm plàtan
cirera maduixa taronja

5. Quina és la finalitat d'una recepta de cuina?

- Donar instruccions per a elaborar un plat.
 Convèncer per a elaborar un plat.
 Explicar quin gust té un plat.

22 vint-i-dos

Suggeriments didàctics

- L'apartat «Recordem» ens serveix per a repassar tots els continguts més importants de la seqüència didàctica.
- Abans de començar a resoldre les activitats, podem fer un recordatori dels diferents apartats que hem treballat al llarg de la seqüència didàctica,, bé nosaltres mateixos o bé fent-ne partícip l'alumnat. En aquest últim cas, seria interessant utilitzar la tècnica del puzzle d'Aronson i repartir els quatre temes que es tracten en les cinc activitats: els noms propis i comuns, el camp semàntic, el diccionari i la recepta de cuina.
- Potser ara és un bon moment, una vegada fetes les activitats, per a detectar quins coneixements han assolit o no, i insistir en els que els han resultat més difícils.

1. Creus que sabries explicar-ho?

Què és un camp semàntic.	☐	☐	☐
Quina diferència hi ha entre un nom propi i un nom comú.	☐	☐	☐
Com es busca una paraula en un diccionari.	☐	☐	☐
Quines parts té una recepta de cuina.	☐	☐	☐

2. Com has treballat?

La meua actitud amb els altres ha sigut participativa, col·laborativa i dialogant.	☐	☐	☐
He après molt i sé explicar els meus coneixements.	☐	☐	☐
M'he esforçat perquè les classes anaren bé.	☐	☐	☐

3. Com ha treballat l'equip?

Tots els membres de l'equip ens hem esforçat igual.	☐	☐	☐
Hem respectat els rols que ens havíem assignat.	☐	☐	☐
Hem tingut en compte l'opinió de tots i hem parlat de manera respectuosa.	☐	☐	☐

4. Anota en una fitxa les idees següents.

- Per a què et poden servir les coses que has après?
- Quines de les coses que has après són útils per a altres llengües?

vint-i-tres 23

Solucions de la pàgina 22

1. Resposta oberta. Exemple de resposta: **noms propis** → Cantalombardi, Martí, Helena; **noms comuns** → senyor, edifici, pis, aparells, coses, professor, espia, venedor, formatges, xoriços...
2. Camp semàntic dels oficis: científics, professor, espia, venedor de formatges i xoriços.
3. a) Gener, febrer, març, abril, maig, juny, juliol, agost, setembre, octubre, novembre i desembre. b) Dilluns, dimarts, dimecres, dijous, divendres, dissabte i diumenge. c) Primavera, estiu, tardor i hivern. d) Valencià, Castellà, Anglès, Matemàtiques, Coneixement del Medi, Música, Plàstica, Educació Física i Educació en Valors o Religió.
4. Círrera, kiwi, maduixa, meló, pera, plàtan, poma, raïm, taronja.
5. Donar instruccions per a elaborar un plat.

Aprentatge cooperatiu

Per a repassar els continguts abans de fer les activitats de repàs, pot ser interessant fer servir la tècnica del puzzle d'Aronson.

TIL i TILC

Tant el camp semàntic dels oficis, com el dels mesos de l'any, el dels dies de la setmana i el de les estacions ens aproximen a la matèria de Coneixement del Medi.

Suggeriments didàctics

- En aquesta pàgina s'inclouen una sèrie de rúbriques d'autoavaluació perquè l'alumnat reflexione sobre el que ha après i com ha treballat.
- Una manera de valorar el que han après és preguntar-los si serien capaços d'explicar-ho, que és la fórmula que s'utilitza en aquesta seqüència didàctica. Al llarg del llibre, però, també es fan servir altres vies, com ara «Creus que podries posar exemples de...?» o «Creus que series capaç de fer una exposició sobre...?».
- En la segona rúbrica se'ls pregunta per l'actitud de cada un, de manera individual.
- Finalment, hi ha la rúbrica d'autoavaluació de l'equip. Aquesta rúbrica i l'anterior estan presents en totes les seqüències didàctiques.
- La pàgina es completa amb un quart apartat, en què se'ls indica que anoten en una fitxa algunes idees relacionades amb el que han après.

